

ONDERWEG NAAR EEN KERK

HANDREIKING

PLAATSELIJKE UITWERKING VAN DE LANDELIJKE HERENIGING NGK-GKv

Een handreiking voor plaatselijke kerken, uitgebracht door
Commissie voor Contact en Eenheid
samen met Steunpunt Kerkenwerk, Deputaten-Overleg Eenheid en KerkPunt,
onder verantwoordelijkheid van de Regiegroep Hereniging NGK-GKv.

Inhoudsopgave

1. Vooraf.....	3
2. Hereniging: waar staan we?	4
3. Plaatselijke uitwerking NGK en GKv	5
3.1. Veranderingen voor plaatselijke kerken	5
3.2. Hoe werken plaatselijke kerken, voorheen NGK en GKv, samen?.....	8
3.2.1. Plaatselijke samenwerking	8
3.2.2. Fusie van een GKv- en NGK-gemeente na landelijke hereniging	9
3.2.3. Samengaan van een GKv- en NGK-gemeente voor landelijke hereniging	10
3.2.4. Statusverandering van een bestaande samenwerkingsgemeente NGK-GKv.....	11
3.3. Herstel en verzoening.....	11
3.4. Viering	12
3.5. Visuele identiteit	12
4. Relaties met andere plaatselijke kerken	13
4.1. Het principe	13
4.2. Andere samenwerkingsgemeenten	13
4.3. Overeenkomsten met andere kerken	14
5. Samenvatting.....	15
6. Links en verwijzingen.....	16
7. Contactgegevens	17
8. Lijst met gebruikte afkortingen	18
Bijlage A. Overzicht Aandachtspunten	19
Bijlage B. Tijdpad voor acties plaatselijke kerk.....	21
Bijlage C. Eenvoudige uitleg pensioenharmonisatie GKv-NGK.....	22
Bijlage D. Model Plaatselijke Regeling (WTK).....	24
Bijlage E. Brieven van SKW/LPB aan kerken m.b.t. websites en emailadressen.....	34
Bijlage F. Model tijdelijke overeenkomst samenvoeging plaatselijke GKv-NGK (DOE).....	36
Bijlage G. Aangepast Model Samenwerkingsovereenkomst (DOE)	39

Het is mogelijk om meteen naar een bepaald onderdeel van deze handleiding te gaan door op de betreffende hoofdstuktitel te klikken, eventueel gelijktijdig met het indrukken van de ctrl-toets.

Alle informatie over de hereniging is te vinden op www.onderwegnaar1kerk.nl.

1. Vooraf

In 2018 bracht de Regiegroep Hereniging de [Handreiking Plaatselijke Samenwerking](#) uit onder het motto Onderweg naar één kerk. Deze handreiking, die nog altijd te raadplegen is, biedt handvatten voor kerken die vragen hebben over hoe elkaar te leren kennen, verder naar elkaar toe te groeien en eventueel het pad naar de vorming van één gemeente op te gaan. We bevelen deze handreiking van harte aan, zeker nu de datum van de hereniging dichterbij komt, en niet minder voor de periode daarna.

Het document dat u nu in handen heeft, de *Handreiking Plaatselijke uitwerking van de landelijke hereniging GKv-NGK*, vervangt de bovengenoemde handreiking niet, maar ligt in het verlengde ervan. En vooral: dit document is niet alleen relevant voor kerken die lokaal wel of niet gaan samenwerken of dat al doen, maar ook voor kerken die geen NGK of GKv in de buurt hebben. Ook dan vraagt de landelijke hereniging namelijk wel om actie van elke kerk afzonderlijk.

Anders dan de vorige handreiking is deze van belang voor alle huidige NGK- en GKv- kerken

Ze gaat in op de praktische en administratieve uitwerking van de landelijke hereniging in de plaatselijke situatie en dan vooral in de fase vlak voor en de situatie na de landelijke hereniging. Hoe ziet plaatselijke samenwerking in die context eruit? Wat moet een plaatselijke kerk doen en wat is niet nodig?

Wanneer er aanleiding voor is zal dit document in de komende maanden worden geactualiseerd. Het is daarom aan te bevelen altijd de nieuwste versie te gebruiken, die te vinden is op www.onderwegnaar1kerk.nl.

2. Hereniging: waar staan we?

Wat er landelijk is gebeurd tussen NGK en GKv, met name sinds 2017 toen in een gezamenlijke Landelijke Vergadering/Generale Synode (LV/GS) werd besloten tot hereniging, is uitgebreid terug te vinden op [de website van de Regiegroep Hereniging](#). Op de homepage staat een knop [Documentenbibliotheek](#), die centraal toegang biedt tot allerlei voor de hereniging relevante informatie. Meest recent werd het tijdpad met beslismomenten vastgesteld, met de vorming van één kerkverband voorzien per 1 mei 2023, en de voltooiing van de administratieve uitwerking per 1 januari 2024. In 2023 gaan ook de nieuwe Regionale Vergaderingen van start, waarin de plaatselijke kerken elkaar gaan ontmoeten. Ook zijn er op veel plaatsen in het land gemeentes geweest die besloten samen te gaan, nu al, voor de landelijke hereniging, of daarna.

Ondertussen is vrijwel al het landelijk kerkenwerk samengevoegd, de naam van de nieuwe kerkgemeenschap gekozen (de 'Nederlandse Gereformeerde Kerken'), een financiële richting ingeslagen en de koers uitgezet voor een gezamenlijke emeritaatsvoorziening. Ten slotte heeft de LV/GS op 13 januari 2023 de Kerkorde voor de nieuwe kerkgemeenschap vastgesteld, na behandeling van de eerder opgestelde eerste lezing ervan. Ook alle bijbehorende regelingen zijn of worden binnenkort vastgesteld.

Gedurende het hele proces is expliciet aandacht gegeven aan herstel en verzoening na de onenigheid uit het verleden. Hierbij helpt de [Handreiking Herstel en Verzoening](#) (2018). De Commissie Verzoening en Recht blijft dienen als aanspreekpunt.

Wat betekent dit alles voor de plaatselijke kerken, wat ligt er op hun bordje, over welke praktische zaken moeten zij beslissingen nemen en actie ondernemen? Daar gaat het vervolg van deze handreiking over.

3. Plaatselijke uitwerking NGK en GKv

Leeswijzer: in dit hoofdstuk staat informatie voor alle kerken, maar niet alle punten zijn van toepassing op elke plaatselijke situatie. Wil je meteen inzicht hebben in welke informatie voor jullie relevant is, kijk dan in [bijlage A](#)).

3.1. Veranderingen voor plaatselijke kerken

Het uiteindelijke formele besluit tot eenwording zal DV door de GKv-Generale Synode en NGK-Landelijke Vergadering in april 2023 worden genomen nadat ook de overeenstemming over emeritaatsvoorziening is vastgelegd. Vanaf 1 mei 2023 gaan de oude NGK- en GKv-kerkverbanden dan op in het nieuwe verband van de Nederlandse Gereformeerde Kerken en krijgt de nieuwe Kerkorde geldigheid. Om een administratieve breuklijn in het lopende jaar 2023 te voorkomen wordt op 1 januari 2024 deze eenwording administratief doorgevoerd. De uitwerking hiervan wordt aangestuurd door Steunpunt Kerkenwerk (SKW). Deze handreiking laat zien welke gevolgen de administratieve eenwording heeft voor de plaatselijke kerk en welke actie zij moet ondernemen. Hoe wordt een GKv of NGK bij de landelijke hereniging een plaatselijke Nederlandse Gereformeerde Kerk? Het voorziene tijdpad is kort samengevat in [bijlage B](#).

Een plaatselijke kerk blijft gewoon een plaatselijke kerk. Wat verandert is het kerkverband waartoe zij behoort. Die verandering van kerkverband brengt een aantal vooral administratieve wijzigingen met zich mee die geregeld moeten worden.

a. Naamgeving

Plaatselijke kerken worden nu veelal formeel aangeduid als de GKv te X of de NGK te Y. Daarnaast is het niet ongebruikelijk een naam te dragen als bijvoorbeeld Kruiskerk of Opstandingskerk, een soort 'roepnaam'. Zo'n eigen 'roepnaam' hoeft natuurlijk niet te veranderen, maar de naam die verwijst naar het kerkverband verandert wel.

De regel is om als formele naam te kiezen voor de naam van het kerkverband, gevolgd door de plaatsnaam. Dit is een format dat nodig is om de landelijke KvK- en ANBI-registratie aan de plaatselijke kerk te koppelen. Dat is bijvoorbeeld van belang voor gemeenteleden die giften aan de kerk willen aftrekken van hun inkomen.

Als er meerdere kerken in dezelfde plaats zijn is nog een aanvulling nodig. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de 'roepnaam'.

Het format is als volgt:

- **Als er één kerk in de betreffende plaats is: Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam; ***
- **Als er meerdere kerken zijn in de betreffende plaats: Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam - Opstandingskerk.**

* desgewenst kan ook hier een 'roepnaam' worden toegevoegd, bijvoorbeeld 'Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam – De Regenboog'.

Kerken overleggen zelf op plaatselijk niveau welke 'roepnaam' zij voor hun kerk kiezen. Zijn er meer toekomstige Nederlandse Gereformeerde kerken in één stad of dorp, dan overleggen zij samen welke naam elke afzonderlijke kerk kiest om het onderscheid duidelijk te maken.

Kerken leggen hun gekozen naam voor aan SKW. Als de naam binnen het format past en er ontstaat geen onduidelijkheid op plaatselijk niveau, dan registreert SKW deze naam. Voor samenwerkingsgemeentes met een CGK of PKN blijft een aangepaste systematiek bestaan.

SKW draagt vervolgens zorg voor de landelijke KvK- en ANBI-registratie per 1 januari 2024.

De kerken leggen hun gekozen naam vast in hun plaatselijke regeling (voor 1 mei 2023, zie f).

b. Inschrijving KvK, ANBI

Aanpassing van KvK-inschrijving en ANBI-registratie wordt ook in het nieuwe kerkverband landelijk door SKW geregeld. SKW zal daarvoor de hulp van het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) inschakelen. Wanneer de wijziging is doorgevoerd zullen kerken hiervan op de hoogte worden gesteld door de KvK. Vanaf 1 januari 2024 zullen kerken met de nieuwe naam vindbaar zijn in het ANBI-register, bijvoorbeeld bij de aangifte inkomstenbelasting bij het aftrekken van giften.

Giften worden in heel 2023 nog gedaan op naam van de 'oude' kerk. De jaarrekening over 2023 die nodig is voor de ANBI-publicatie van 2024 is de jaarrekening van de 'oude' kerk. Wel wordt in 2024 de nieuwe naam genoemd op de ANBI-publicatie. Vanaf 2025 wordt de jaarrekening van de 'nieuwe' kerk over 2024 gepubliceerd.

c. Emeritaatsvoorziening voor predikanten

De huidige NGK-kerken zijn aangesloten bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) voor de emeritaatsvoorziening van hun predikanten. Dit is op basis van individuele contracten. Elke plaatselijke kerk heeft een eigen aansluiting bij PFZW. De penningmeester is verantwoordelijk voor alle registraties en mutaties richting PFZW. De registraties in de PFZW-systemen worden door SKW gecontroleerd zoals voorheen ook door de NGA werd gedaan. Een omslachtig en foutgevoelig proces, zo is gebleken. PFZW heeft bij gesprekken over de hereniging de eis gesteld dat voor het nieuwe kerkverband, vanaf 1 januari 2024, een centrale administratie moet worden ingericht. PFZW stuurt SKW één nota voor alle predikanten; SKW factureert dit vervolgens aan de kerken. Ook de mutaties en registraties worden centraal uitgevoerd. Voor de plaatselijke kerken wordt daarmee een lastig administratief proces uit handen genomen.

De GKv-kerken hebben de emeritaatsvoorziening voor hun predikanten ondergebracht in de Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE). Na de hereniging zal, onder voorbehoud van definitieve besluitvorming, de overstap gefaseerd plaatsvinden naar PFZW. Het resultaat daarvan zal zijn dat uiteindelijk voor alle predikanten dezelfde voorzieningen bestaan en zij zonder complicaties van standplaats kunnen veranderen. De kerken die lid zijn van VSE zijn uitgebreid geïnformeerd tijdens regioavonden. Meer informatie over de overstap is te lezen op verenigingvse.nl/regioavonden-2022. De overstap wordt landelijk geregeld en ook voor GKv-kerken zal de bovengenoemde centrale administratie gaan gelden.

Een vereenvoudigde uitleg van de complexe pensioenharmonisatie is te vinden in [bijlage C](#) (met verwijzing naar de betreffende rapporten van VSE en NGA aan de LV/GS van 2022).

d. Gevolgen voor werknemers

Kosters of kerkelijk werkers die in loondienst zijn van een kerk blijven met dezelfde rechtspositie verbonden aan de nieuwe kerk. Eventueel kan dit naar hen worden bevestigd in een toevoeging aan hun arbeidsovereenkomst. Welke gevolgen de centrale inschrijving bij PFZW heeft voor

pensioenvoorzieningen voor werknemers, is nog niet bekend. Het is mogelijk dat de aansluiting bij het pensioenfonds in deze gevallen bij de plaatselijke kerk blijft. SKW onderzoekt dit en informeert kerken hierover op een later moment.

e. Berichtgeving op plaatselijk niveau

SKW voert de naamswijziging van kerken door op overheidsniveau. Maar op plaatselijk niveau, bijvoorbeeld bij de bank of verzekeraar, heeft SKW of het landelijk kerkverband daarvoor geen bevoegdheid. Hiervoor is de plaatselijke kerk als rechtspersoon zelf verantwoordelijk. Breng in kaart met welke instanties de kerk een overeenkomst heeft, denk aan bank en verzekering. Geef daar aan dat de naam van de kerk per 1 januari 2024 gewijzigd is. Eventueel kan ook verwezen worden naar de wijziging van de koepelinschrijving. Naar verwachting wordt het nieuwe inschrijvingsnummer eind 2023 bekend.

SKW stelt eind 2023 ook communicatie op voor banken en andere instanties, waar kerken naar kunnen verwijzen. In deze communicatie wordt de landelijke hereniging toegelicht. Kerken kunnen daarmee de naamswijziging eenvoudiger doorgevoerd krijgen.

Wat de naamswijziging precies betekent voor tenaamstelling van gebouwen bij het Kadaster en/of een notaris, daarover wint SKW in de komende tijd informatie in bij experts. Kerken worden hierover op een later moment geïnformeerd.

Verder kan de kerk denken aan het bekendmaken van de nieuwe naam aan het eigen netwerk, zoals huurders van het kerkgebouw, de buurt, de genabuurde kerken en de plaatselijke overheid. De landelijke hereniging kan een mooie aanleiding zijn om het netwerk bijvoorbeeld uit te nodigen voor de activiteiten van de kerk of een speciale viering te organiseren. Dergelijke wijzigingen hoeven pas te worden doorgegeven na 1 januari 2024. SKW kan kerken hierbij desgewenst ondersteunen. Zoals eerder ook aangegeven: de kerk hoeft zelf geen actie te ondernemen richting landelijke overheidsinstanties of Kamer van Koophandel.

f. Plaatselijke regeling, volgens KO

[De nieuwe Kerkorde](#) (KO art. B2) gaat ervan uit dat elke kerkenraad een plaatselijke regeling vaststelt. Veel gemeentes kennen al zo'n regeling. Het is belangrijk om voor 1 mei 2023 na te gaan of alles in deze plaatselijke regeling past bij de nieuwe kerkorde. De twee documenten moeten niet met elkaar in strijd zijn.

Er zijn twee onderwerpen waarvan de nieuwe KO voorschrijft dat de kerkenraad die vastlegt in de lokale regeling: wat de naam van de kerk is en of de diakenen deel uitmaken van de kerkenraad. Verder legt de kerkenraad volgens KO art. B2 in de plaatselijke regeling vast hoe de verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn bij de uitvoering van de taken van de kerkenraad en hoe hij eventueel daarin ook niet-ambtsdragers betreft.

Het is van belang dat de plaatselijke regeling voor 1 mei 2023 op orde is.

De Werkgroep Toekomstige Kerkorde (WTK) heeft hier een model voor beschikbaar gemaakt dat plaatselijke kerkenraden als uitgangspunt kunnen hanteren. Het model is in zijn geheel opgenomen in [bijlage D](#).

g. Domeinnamen en mailadressen

Veel kerken gebruiken een website met in de domeinnaam .gkv.nl of .ngk.nl, en/of mailadressen met als extensie @gkv.nl of @ngk.nl. Het is nodig om die domeinnamen en mailadressen aan te passen, ook als de gebruikte afkorting in het geval van de .ngk- en @ngk-adressen gelijk blijft. LPB media, die de nieuwe domeinen host en de mailadressen beheert, heeft kerken geïnformeerd dat er veranderingen aankomen en dat de specifieke instructies voor de aanpassingen tijdig beschikbaar zullen zijn. De betreffende brieven aan [NGK-](#) en [GKv-kerken](#) zijn te vinden in [bijlage E](#). Kerken kunnen zelf aangeven van welk domein en mailadres zij gebruik willen maken en dat laten beheren door LPB media.

Ook personen die gebruik maken van een mailadres met het domein gkv.nl of ngk.nl worden daarover rechtstreeks geïnformeerd. Op termijn zullen die adressen verdwijnen, maar pas nadat er een duidelijke instructie is gekomen over de mutatie. LPB media biedt daarbij nieuwe alternatieven en de benodigde ondersteuning.

3.2. Hoe werken plaatselijke kerken, voorheen NGK en GKv, samen?

3.2.1. Plaatselijke samenwerking

Plaatselijke kerken komen elkaar tegen op de Regionale Vergadering, de meest direct zichtbare vorm van het nieuwe kerkverband. Voor het opzetten en functioneren van de nieuwe regio's (in de GKv heten die nu nog classes) is een [Handreiking Nieuwe Regio's](#) opgesteld. De inhoud daarvan valt buiten het bestek van deze handreiking.

Plaatselijke kerken kunnen veel meer voor elkaar betekenen dan alleen de ontmoeting op de regiovergadering. Er is hiervoor geen voorschrift of regel. De kerken bepalen zelf wat passend is in hun situatie. De landelijke hereniging betekent immers niet dat plaatselijke kerken ook moeten fuseren. Wel kan de eenwording kerken aan het denken zetten. Wil men elkaar beter leren kennen, meer samenwerken, of zelfs een vorm van fusering aangaan? Wat nuttig en vruchtbaar is hangt af van de lokale omstandigheden. Misschien is er geen andere kerk in de omgeving voor nadere samenwerking. Misschien bestaat er al een samenwerkingsgemeente.

De al genoemde [Handreiking Plaatselijke Samenwerking](#) beschrijft hoe een ontmoetingstraject kan worden opgezet. Er zijn daarbij verschillende mogelijkheden en fases:

- Elkaar leren kennen;
- Verder naar elkaar toegroeien;
- Op weg naar één gemeente?

Hier gaan we daar niet verder op in maar maken we wel enkele opmerkingen die met eventuele plaatselijke fusering te maken hebben.

Als kerken besluiten om samen één gemeente te gaan vormen, verloopt het overleg net zoals voorheen bij de vorming van een samenwerkingsgemeente. De formele status van de nieuwgevormde plaatselijke kerk zal echter anders zijn, simpeler, namelijk als één ongedeeld geheel binnen één kerkverband.

Vorming van zo'n gemeente gaat in overleg met de Regionale Vergadering. De formele, administratieve zaken volgen de regelingen van het kerkverband. Wanneer er zou worden overgegaan tot plaatselijke eenheid voor de administratieve landelijke hereniging op 1 januari 2024,

is het nodig om een overeenkomst te sluiten die deze plaatselijke eenheid regelt in de context van de dan nog administratief gescheiden optrekkende kerkverbanden. Dit wordt verder behandeld in sectie 3.2.3. Eenvoudiger is het om wel de weg te volgen zoals bij een samenwerkingsgemeente met de elementen zoals die in de bestaande model-samenwerkingsovereenkomst zijn aangegeven, maar de eenwording in te laten gaan tegelijk met of na de administratieve landelijke hereniging, dus op of na 1 januari 2024. Dan kan de kerkenraad deze nieuwe gemeente 'gewoon' bij de Regionale Vergadering van het ene herenigde kerkverband aanmelden en landelijk registreren bij het SKW. Deze mogelijkheden worden uitgewerkt in 3.2.2 en 3.2.3. De situatie van een al bestaande GKv-NGK samenwerkingsgemeente komt aan de orde in 3.2.4.

3.2.2. Fusie van een GKv- en NGK-gemeente na landelijke hereniging

De vorming van één gemeente uit een bestaande plaatselijke NGK en GKv op of na de administratieve landelijke herenigingsdatum van 1 januari 2024 vraagt zorgvuldig handelen. Advies bij trajecten van fusie kan worden ingewonnen bij CCE, DOE, SKW, en Kerkpunt (zie [Contactadressen](#)):

- CCE, Commissie voor Contact en Eenheid: Kerkelijke vraagbaak en adviseur rondom samenwerking.
- DOE, Deputaten Overleg Eenheid (van GKv, NGK en CGK): Advies aan samenwerkingsgemeentes.
- SKW, Steunpunt Kerkenwerk: Advies m.b.t. juridische, personele, financiële en contractuele kant. SKW biedt ook een [webpagina](#) met stappenplan voor samenvoeging van kerken.
- Kerkpunt: Begeleiding op aanvraag in trajecten waar kerken dat willen, vooral bij visie, proces en beleid.

Naast de bovengenoemde punten a t/m g (zie 3.1) volgt hier een aantal bijzondere aandachtspunten voor fusie na landelijke hereniging:

h. Proces tot besluitvorming:

Denk aan betrokkenheid van de gemeente!

i. Formeel besluit tot eenwording; denk aan:

- Houd onderscheid tussen 'besluit eenwording' (eenmalig) en 'plaatselijke regeling' (blijvend);
- Ambtsdragers van beide kerken worden ambtsdrager nieuwe gemeente; evt. tijdelijke situatie wat betreft aantal, afbouw in aantal jaren?
- Besluiten van beide kerkenraden blijven geldend; heroverweging is altijd mogelijk. Deel evt. elkaars besluitenlijst (Idealiter kunnen alle besluiten tot dan toe van de beide kerkenraden vervallen en wordt vanuit de bestaande besluitenlijsten een nieuwe, geldende lijst opgesteld);
- Idem eventuele tucht;
- Ondertekening nieuwe verbindingsformulier door predikanten: niet nodig, wel mogelijk als gezamenlijke start.

j. Tenaamstelling onroerende goederen

Te regelen via een notaris. SKW zal daarvoor nog aanwijzingen verstrekken.

- k. **Kerkgrenzen** (wanneer grenzen oude NGK en GKv niet samenvallen)
De nieuwe KO kent niet meer de voorheen bij de GKv bestaande precieze kerkgrenzen.
- l. **Samenstelling kerkenraad:**
wordt bij talstelling/benoeming ambtsdragers nog rekening gehouden met evenredige verdeling uit oude gemeentedelen? Hoe lang?
- m. Wanneer beide gemeentes (een) predikant(en) hebben:
afspraken over werkverdeling.
- n. **Financiën:**
heldere communicatie naar gemeente over financiële situatie beide gemeente en nieuwe gemeente; voorlichting over verwachte VVB e.d.
- o. **Financiën:**
goede afronding afzonderlijke administraties (kascontrole, decharge) en overgang naar één administratie.

3.2.3. Samengaan van een GKv- en NGK-gemeente voor landelijke hereniging

Als ondanks de extra complexiteit die dat met zich meebrengt wordt gekozen voor samengaan voordat het nieuwe landelijke verband volledig vorm krijgt, ook administratief, op 1 januari 2024 blijft er een formele overeenkomst nodig die de relatie tot elkaar en tot de beide administratief nog gescheiden maar kerkordelijk als één optrekkende kerkverbanden vastlegt. Er blijft dan, tenminste op papier, nog gewerkt worden met twee gemeentedelen, twee KvK-nummers en twee ANBI-statussen. Als het enigszins mogelijk is, is de aanbeveling daarom met samengaan te wachten tot na de afronding van de administratieve landelijke hereniging op 1 januari 2024.

Er kunnen echter goede redenen zijn om toch al voor 1 januari 2024 de plaatselijke samenwerking om te zetten in de vorming van één gemeente, bijvoorbeeld als er al een langer lopend traject naar eenheid is ingezet dat men niet wil afremmen. Dan moet, zoals hierboven is aangegeven, de te vormen ene gemeente een aantal zaken vastleggen, vergelijkbaar met de samenwerkingsovereenkomst zoals het Deputaten Overleg Eenheid (DOE) die adviseert. Omdat het dan om een tijdelijke constructie gaat in de context van een kerkgemeenschap die vanaf 1 mei 2023 kerkordelijk als één geheel functioneert is een vereenvoudigde overeenkomst toereikend. Zaken zoals de bevoegdheid van de deelkerkenraden en de gezamenlijke kerkenraad worden erin vastgelegd. In [bijlage F](#) is een modelovereenkomst voor dit doel weergegeven.

Het is van groot belang dat in zo'n situatie, en bij voorkeur bij elk nieuw plaatselijk samenwerkingsverband, advies wordt ingewonnen bij SKW en Deputaten Overleg Eenheid (DOE, het samenwerkingsorgaan van commissie en deputaten van GKv, NGK en CGK, dat ook verantwoordelijk is voor de model-samenwerkingsovereenkomst) (zie [Contactadressen](#)).

Overigens zijn natuurlijk ook de punten h t/m o die in 3.2.2 zijn weergegeven van belang.

3.2.4. Statusverandering van een bestaande samenwerkingsgemeente NGK-GKv

Als er al een samenwerkingsgemeente NGK-GKv is verandert deze bij de landelijke hereniging op 1 mei 2023 in één kerk behorend bij het nieuwe kerkverband. Dat gaat overigens niet automatisch. De kerkenraad moet dit zelf formaliseren door een besluit tot eenwording op te stellen.

Omdat de administratieve eenwording van de landelijke kerkverbanden per 1-1-24 plaatsvindt, blijft het nodig om tot die datum formeel met twee gemeentedelen te blijven werken. Dit o.a. vanwege inschrijving bij de KvK en de ANBI-beschikking. In plaats van de uitgebreide samenwerkingsovereenkomst volstaat daarvoor een beperkte, tijdelijke overeenkomst. Het model dat onder 3.2.3 genoemd is ([bijlage F](#)) kan hiervoor gebruikt worden.

Het besluit tot eenwording moet formeel door de kerkenraden van beide gemeentedelen worden genomen (de kerkenraad van de samenwerkingsgemeente kan daarbij optreden als kerkenraad van elk van de gemeentedelen, zie model samenwerkingsovereenkomst DOE). De genoemde punten h t/m o beschreven onder 3.2.2 kunnen daarbij gebruikt worden, maar vaak hebben samenwerkingsgemeentes meerdere zaken al vastgelegd in hun samenwerkingsovereenkomst. Daarom zal een besluit tot eenwording in de praktijk wellicht eenvoudig op te stellen zijn.

Als de bovengenoemde tijdelijke overeenkomst op 1 mei 2023 in werking treedt verliest de oude samenwerkingsovereenkomst zijn functie als plaatselijke overeenkomst tussen twee kerken en als brug naar de beide (oude) kerkverbanden. De nieuwe plaatselijke kerk heeft vervolgens wel een plaatselijke regeling nodig zoals de KO dat voorschrijft voor alle kerken in het verband (zie 3.1, punt f). Het is zaak deze al voor 1 mei 2023 vast te stellen en daarin dan ook die zaken op te nemen die eerder in de samenwerkingsovereenkomst stonden en voor de ene nieuwe gemeente van belang blijven.

NGK- of GKv-predikanten die verbonden zijn aan de samenwerkingsgemeente zijn na de hereniging verbonden aan de nieuwe kerk met dezelfde rechtspositie, net zoals predikanten van GKv-kerken en NGK-kerken die geen samenwerkingsgemeente vormen. Dit moet benoemd worden in het besluit tot eenwording.

Samenwerkingsgemeentes hebben vaak al een relatie tot zowel de VSE als het PFZW. Zoals in 3.1, punt c beschreven, verandert er in het herenigingsproces het één en ander op dit gebied, ook voor deze gemeentes. VSE en SKW zullen hieromtrent instructies verstrekken.

Naast de bovenvermelde punten a t/m o geldt als specifiek aandachtspunt voor de huidige samenwerkingsgemeentes:

- p. In het besluit tot eenwording (zie i hierboven) opnemen: *formele einde van samenwerkingsovereenkomst.*

NB. De model-samenwerkingsovereenkomst vermeldt: *'wijziging alleen na goedkeuring regio/classis'*. Dat is echter niet nodig bij omzetting van de samenwerkingsovereenkomst naar een besluit tot eenheid.

3.3. Herstel en verzoening

Hoe de verhouding tussen plaatselijke kerken zich ook ontwikkelt, het is belangrijk de vraag te stellen of er zaken zijn die mensen nog dwarszitten en die wellicht belemmerend werken. Dat kan gaan om

wat er rond de scheuring in de jaren 60 gebeurd is, maar ook om recentere problemen. En het kan gaan om de verhouding tussen kerken maar ook om de verhouding tussen kerkleden. Denk daarbij ook aan gemeenteleden die negatieve gevoelens overgehouden hebben aan een meer recente overgang van de ene naar de andere gemeente.

Eerder in het herenigingsproces werden de bijbelse beelden van de weegschaal en de kruik gebruikt. Zijn er zaken uit het verleden die rechtgezet moeten worden en de gelegenheid is er om dat ook daadwerkelijk te doen? Dan past het beeld van de weegschaal, die in balans gebracht wordt, en kan de weg naar herstel ingezet worden. Zijn er zaken uit het verleden die we achter ons willen laten zonder er nog in detail over te gaan spreken? Dan past het beeld van de kruik, waarin we het verleden verzegelen, en gaan we samen verder.

Beide benaderingen zijn even aanvaardbaar, tenminste als je samen tot de conclusie komt dat je het zo gaat doen. Daarom is het op zijn minst nodig de vraag te stellen of er dergelijke zaken uit het verleden spelen bij personen of kerken. De commissie Verzoening en Recht die de LV/GS instelde kan hierbij helpen. Gedetailleerde informatie is te vinden in de [Handreiking Herstel en Verzoening](#) (2018).

3.4. Viering

Als er een plaatselijke hereniging of nauwere samenwerking tot stand komt, is dat het vieren waard, niet minder dan de landelijke hereniging. Wellicht kan zo'n lokale viering in samenhang met de landelijke viering van de nieuwe kerkgemeenschap worden georganiseerd.

De Projectgroep Viering bereidt de landelijke viering voor. Rond bijzondere momenten, zoals de laatste gezamenlijke GS en LV zitting in april 2023 of de herenigingsdatum 1 mei, kan er aandacht aan worden geschonken maar ook in andere te organiseren evenementen. Ten tijde van het schrijven van deze handreiking worden de plannen nog uitgewerkt, gericht op een landelijke ceremoniële viering op 12 mei 2023. Regionale vergaderingen kunnen ook het element van viering in hun (eerste formele?) bijeenkomst opnemen. Zo zal er niet slechts op één moment maar gedurende een wat langere periode bij de vorming van het herenigde kerkverband worden stilgestaan.

Het staat de plaatselijke kerken vrij een vorm van viering op enig moment te kiezen die bij hun situatie past. Sowieso is het goed om als plaatselijke kerk op zondag 14 mei 2023, volgend op de landelijke ceremonie van 12 mei, bij de hereniging stil te staan. De Projectgroep zal zorgdragen voor informatie die de plaatselijke kerken en de Regionale Vergaderingen helpt bij hun viering. De Projectgroep werkt samen met allerlei andere organisaties en commissies, zoals de Regiegroep Hereniging, de communicatieadviseurs van de NGK en GKv, Kerkpunt, enz.

3.5. Visuele identiteit

Er komt een nieuw logo voor de Nederlandse Gereformeerde Kerken. De planning is dat dat rond half maart publiek gemaakt wordt en beschikbaar wordt gesteld aan kerken en organisaties. Zij ontvangen het logo in verschillende formats, zodat zij hun huisstijl en website kunnen aanpassen.

4. Relaties met andere plaatselijke kerken

4.1. Het principe

Op veel plaatsen bestaan relaties met andere plaatselijke kerken, bijvoorbeeld met een CGK, een vGKN-gemeente of een PKN-gemeente. In principe heeft de landelijke hereniging van NGK en GKv geen consequenties voor dergelijke samenwerkingen. De regelingen die hierop van toepassing zouden zijn, bijvoorbeeld met betrekking tot het laten voorgaan van een predikant uit zo'n andere kerk, zijn voor de NGK en GKv gelijk; ze worden nu vervangen door nieuwe regelingen die hetzelfde vastleggen. Ook zijn de landelijke relaties van NGK en GKv met andere kerkgemeenschappen in de afgelopen jaren al gelijkgetrokken.

De hereniging, landelijk of plaatselijk, werpt dus geen belemmeringen op. Het staat elke plaatselijke kerk vrij hierin zijn weg te zoeken op dezelfde wijze als voor de hereniging.

Dat betekent echter niet dat er niets hoeft te worden aangepast. Twee situaties worden hier besproken.

4.2. Andere samenwerkingsgemeenten

Samenwerkingsgemeenten zijn er niet alleen zoals hierboven besproken van NGK en GKv maar ook in andere combinaties. Zo zijn er samenwerkingsgemeenten van

- I. een GKv en CGK (2G);
- II. een NGK en CGK (2G);
- III. een GKv, NGK en CGK (3G);
- IV. een combinatie met een andere gemeente, bijvoorbeeld van de PKN.

De 2G combinaties (I en II) zijn het eenvoudigst. Het GKv resp. NGK deel wordt een Nederlandse Gereformeerde Kerk. Dit houdt in ieder geval een naamsverandering binnen de betreffende samenwerkingsgemeente in, hoewel de 'roepnaam' van de kerk niet hoeft te wijzigen. Maar ook zal in de samenwerkingsovereenkomst de verwijzing naar de KO moeten worden aangepast. Volgens diezelfde KO is er ook een plaatselijke regeling nodig, waarvoor het model in [bijlage D](#) te vinden is. In plaats van een aparte regeling te maken kan een samenwerkingsgemeente er ook voor kiezen de noodzakelijke punten in de samenwerkingsovereenkomst te verwerken.

In de 3G combinatie (III) worden eerst de betrokken NGK en GKv samen één Nederlandse Gereformeerde Kerk, zoals dat ook in GKv-NGK samenwerkingsgemeentes het geval is. Vervolgens wordt deze 'nieuwe' kerk één van de gemeentedelen van de samenwerkingsgemeente met de betrokken CGK. Hier is meer aan de hand dan slechts een naamsverandering en het zal nodig zijn de samenwerkingsovereenkomst (deels) te herformuleren.

DOE heeft hiervoor een aanpassing ontworpen van de huidige modelovereenkomst (2018). De aangepaste overeenkomst is te vinden in [bijlage G](#). In een apart schrijven zal DOE één en ander verder toelichten aan de betrokken gemeentes.

Als er andere kerken deelnemen in een samenwerkingsgemeente dan een CGK (IV), bijvoorbeeld een PKN-gemeente, kan dezelfde lijn worden gevolgd als met betrekking tot de CGK hierboven is omschreven. Ook in deze gevallen kan de aangepaste modelovereenkomst van DOE behulpzaam zijn.

Samengevat vragen de volgende punten aandacht:

- q. Bij een 2G-kerk: het GKv- òf NGK-deel wordt (formeel eerst) een NGK-deel, zie de punten a t/m d.
- r. Bij een 3G-kerk (met NGK èn GKv) worden NGK en GKv eerst één kerk, zie elementen uit de punten a t/m l.
- s. De samenwerkingsovereenkomst moet worden herschreven naar de nieuwe situatie (naamgeving, verwijzing naar kerkordes e.d.); [bijlage G](#) bevat het door DOE hiervoor opgestelde model.
- t. Voor samenwerkingsgemeentes die geen of een verouderde samenwerkingsovereenkomst hebben, kan dit moment aanleiding zijn voor nieuwe bezinning hierop.
- u. Bij de naamgeving van samenwerkingsgemeentes vraagt de registratie bij de KvK die via Steunpunt Kerkenwerk loopt extra aandacht.

Gezien de noodzaak van een correcte registratie van de samenwerking, bijvoorbeeld met het oog op de landelijke KvK en ANBI registraties van de kerken, is het belangrijk dat de kerk de nieuwe samenwerkingsovereenkomst aanlevert bij SKW. SKW registreert dan de samenwerking en geeft de wijzigingen indien nodig door aan KvK.

Alle wijzigingen die in deze paragraaf worden beschreven kunnen pas geëffectueerd worden na 1 januari 2024 als de administratieve naamswijziging van het kerkverband heeft plaatsgevonden.

4.3. Overeenkomsten met andere kerken

Een plaatselijke GKv of NGK kan een overeenkomst hebben gesloten met andere kerken (of instanties). Dit kan bijvoorbeeld het gezamenlijk bezitten van een gebouw, het gezamenlijk bekostigen van een medewerker of het gezamenlijk uitvoeren van een missie-project betreffen. In dergelijke gevallen zal de inhoud van zo'n overeenkomst niet ter discussie komen te staan door de landelijke hereniging van NGK en GKv. Wel zal wellicht de tekst ervan aangepast moeten worden of kan het voldoende zijn vast te leggen dat de 'nieuwe' kerk de rechtsopvolger van de 'oude' is.

Het is ook in dergelijke gevallen mogelijk advies bij SKW te vragen.

5. Samenvatting

De landelijke hereniging van NGK en GKv is ophanden. Deze handreiking gaat in op de praktische en administratieve uitwerking van de landelijke hereniging in de plaatselijke situatie en dan vooral in de fase vlak voor en de situatie na de landelijke hereniging. Wat moet een plaatselijke kerk doen en wat is niet nodig?

Iedere NGK en GKv wordt een plaatselijke Nederlandse Gereformeerde Kerk. Veel wordt op landelijk niveau geregeld, zoals de KvK-inschrijving en de ANBI-registratie. Op een aantal punten moet plaatselijk actie worden ondernomen. Denk bijvoorbeeld aan het opstellen van een plaatselijke regeling, het vaststellen van een naam en het doorgeven van deze naam aan de bank.

Plaatselijke samenwerking tussen kerken in de oude en de nieuwe situatie wordt behandeld met ook aandacht voor herstel, verzoening en viering. Voor samenwerkingsgemeentes zal de bestaande samenwerkingsovereenkomst moeten worden aangepast.

Hoewel de relatie met andere kerken in principe niet verandert door de hereniging zullen toch hier en daar aanpassingen gemaakt moeten worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de tekst van samenwerkingsovereenkomsten waar een CGK of een PKN -gemeente bij betrokken is. Ook in andersoortige overeenkomsten is wellicht aanpassing nodig.

Bij dit alles is deskundige advisering essentieel. Kerken worden hierin ondersteund door SKW op juridisch, financieel en organisatorisch gebied. Verder kan men te rade bij Kerkpunt, DOE en CCE, ieder op eigen werkteerrein.

6. Links en verwijzingen

1. [Handreiking Plaatselijke Samenwerking \(oktober 2018\)](#)
2. [Handreiking Herstel en Verzoening \(maart 2018\)](#)
3. [Handreiking Nieuwe Regio's \(januari 2022\)](#)
4. [Kerkorde in 2^e lezing \(januari 2023\)](#)
5. [Model Samenwerkingsovereenkomst \(DOE, december 2018\)](#)
6. [Website Onderwegnaar1kerk](#)
7. [Documentenbibliotheek Onderwegnaar1kerk](#)
8. [Stappenplan samenvoeging van kerken binnen hetzelfde kerkverband](#)
9. [VSE regio-presentatie harmonisatie van pensioenen \(2022\)](#)
10. Brieven van SKW/LPB aan [NGK-](#) en [GKv-kerken](#) met betrekking tot websites en e-mailadressen

7. Contactgegevens

Naam	Werkterrein	Website/ Contactadres
Regiegroep Hereniging	Hereniging NGK-GKv	Website van de Regiegroep Regiegroep@ngk.gkv.nl <ul style="list-style-type: none"> Rob Vreugdenhil robvreugdenhil@outlook.com 010 7430134 / 06 22122845 Sytze Huizinga Sytze.huizinga@hccnet.nl 026-2134905 / 06-24846847
WTK (Werkgroep Toekomstige Kerkorde)	Kerkorde en regelingen	Regiegroep@ngk.gkv.nl <ul style="list-style-type: none"> Jan van Dijk jan.e.vandijk@ziggo.nl 06-23392610 Rob Vreugdenhil robvreugdenhil@outlook.com 010 7430134 / 06 22122845
CCE (Commissie voor Contact en Eenheid)	Kerkelijke vraagbaak en adviseur rondom samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> Jan Kuiper eenheid@ngk-gkv.nl 06-20426629
SKW (Steunpunt Kerkenwerk)	Advies m.b.t. juridische, personele, financiële en organisatorische kant	Website van SKW <ul style="list-style-type: none"> info@steunpuntkerkenwerk.nl 038 427 0455
LPB Media	Dienstverlening m.b.t. media, voor vragen over nieuwe domeinen en hosting	Website van LPB media <ul style="list-style-type: none"> kerkelijkegegevens@ngk.nl 038-4270448
Kerkpunt	Begeleiding op aanvraag in trajecten waar kerken dat willen, vooral bij visie, proces en beleid	Website van Kerkpunt <ul style="list-style-type: none"> info@kerkpunt.nl 038-4270480
DOE (Deputaten Overleg Eenheid)	Advies aan samenwerkingsgemeentes	Website van DOE <ul style="list-style-type: none"> Rob Vreugdenhil robvreugdenhil@outlook.com 010 7430134 / 06 22122845
Commissie Verzoening en Recht	Hulp en advies bij zaken van verzoening en recht	Online informatie over de commissie verzoeningenrecht@ngk-gkv.nl <ul style="list-style-type: none"> Erik de Boer eadeboer@tukampen.nl 06-40864024
Projectgroep Viering	Organiseert en coördineert landelijke viering	<ul style="list-style-type: none"> Jannet de Jong jongjannet@gmail.com 06-34410875
Communicatie	Nieuwsbrief en andere informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> Embert Messelink (NGK), Heleen Sytsma-van Loo (GKv) communicatie@ngk-gkv.nl

8. Lijst met gebruikte afkortingen

ANBI: Algemeen nut beogende instelling
CCE: Commissie voor Contact en Eenheid
CGK: Christelijke Gereformeerde Kerken
CIO: Interkerkelijk Contact in Overheidszaken
DOE: Deputaten Overleg Eenheid
GKv: Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)
KO: Kerkorde
KvK: Kamer van Koophandel
LV/GS: Landelijke Vergadering/Generale Synode
NGA: Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken
NGK: Deze afkorting wordt zowel gebruikt voor de huidige Nederlands Gereformeerde Kerk als voor de nieuw te vormen Nederlandse Gereformeerde Kerken
PFZW: Pensioenfonds Zorg en Welzijn
PKN: Protestantse Kerk Nederland
SKW: Steunpunt Kerkenwerk
vGKN: voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland
VVB: vaste vrijwillige bijdrage, de inkomsten van een kerk die gemeenteleden afdragen
VSE: Vereniging Samenwerking Emeritering
WTK: Werkgroep Toekomstige Kerkorde

Bijlage A. Overzicht Aandachtspunten

Alle in deze Handreiking genoemde aandachtspunten (a tot en met u, zie pagina 5 tot en met 14) zijn in deze bijlage als tabel samengevat. Veel van deze punten vragen om actie. Maar niet alle punten gelden voor elke plaatselijke situatie. Hieronder worden vier verschillende situaties onderscheiden. Een '+' in de betreffende kolom betekent dat het aandachtspunt van belang is; een '±' betekent dat dit misschien het geval is.

Plaatselijke situatie

- situatie 1. GKv of NGK blijft zelf zelfstandige gemeente, dus alleen verandering van kerkverband;
 situatie 2. NGK en GKv voegen zich, op of na herenigingsdatum, samen tot één gemeente;
 situatie 3. NGK en GKv zijn nu een samenwerkingsgemeente en worden straks één gemeente;
 situatie 4. GKv en/of NGK zijn deel van een samenwerkingsgemeente met een CGK (of PKN) en gaan straks verder als samenwerkingsgemeente.

Aandachtspunt		Plaatselijke situatie			
		1	2	3	4
a	Naamgeving - gebruik aangegeven format, in overleg met SKW - vastleggen in plaatselijke regeling (zie f)	+	+	+	+
b	Inschrijving KvK, ANBI, centraal door SKW	+	+	+	+
c	PFZW Emeritaatsvoorziening predikanten - NGK: centrale inschrijving bij PFZW; - GKv: gefaseerde overgang van VSE naar PFZW.	+	+	+	+
d	Rechtspositie werknemers blijft ongewijzigd - evt. aangeven in toevoeging arbeidsovereenkomst; - advies van SKW over administratie PFZW volgt nog.	+	+	+	+
e	Berichtgeving op plaatselijk niveau - aan bank, verzekeraar en evt. andere relaties	+	+	+	+
f	Plaatselijke regeling, conform KO, vast te stellen door KR voor 1 mei 2023 (zie bijlage D)	+	+	+	+
g	Webdomeinen en mailadressen, aan te passen volgens instructie van LPB media	+	+	+	+
h	Proces tot besluitvorming: betrokkenheid van de gemeente!		+	+	±
i	Formeel besluit tot eenwording: - Houd onderscheid tussen 'besluit eenwording' (eenmalig) en 'plaatselijke regeling' (blijvend); - Ambtsdragers van beide kerken worden ambtsdrager nieuwe gemeente; evt. tijdelijke situatie wat betreft aantal, afbouw in aantal jaren? - Besluiten van beide kerkenraden blijven geldend; heroverweging is altijd mogelijk. Deel evt. elkaars besluitenlijst (idealiter komt één gezamenlijke nieuwe besluitenlijst); - Idem eventuele tucht; - Ondertekening nieuwe verbindingsformulier: niet nodig, wel mogelijk als gezamenlijke start ambtsdragers.		+	+	±
j	Tenaamstelling onroerende goederen - Te regelen via een notaris. SKW verstrekt aanwijzingen.		+	+	±

Handreiking plaatselijke uitwerking van de landelijke hereniging NGK-GKv

k	Kerkgrenzen (wanneer grenzen oude NGK en GKv niet samenvallen) - De nieuwe KO kent niet meer de voorheen bij de GKv bestaande precieze kerkgrenzen.		+	+	±
l	Samenstelling kerkenraad: wordt bij talstelling/benoeming ambtsdragers nog rekening gehouden met evenredige verdeling uit oude gemeentedelen? Hoe lang?		+	+	±
m	Wanneer beide gemeentes (een) predikant(en) hebben: afspraken over werkverdeling en samenwerking.		+	+	±
n	Financiën: heldere communicatie naar gemeente over financiële situatie beide gemeente en nieuwe gemeente; voorlichting over verwachte VVB e.d.		+	+	±
o	Financiën: goede afronding afzonderlijke administraties (kascontrole, decharge) en overgang naar één administratie.		+	+	±
p	In het eenwordingsbesluit (zie i) opnemen: formele einde van samenwerkingsovereenkomst NB. Model samenwerkingsovereenkomst vermeldt: 'wijziging alleen na goedkeuring regio/classis'. Dat is niet nodig bij omzetting SWO naar besluit tot eenheid.			+	
q	Bij een 2G-kerk: het GKv- of NGK-deel wordt (formeel eerst) een NGK-deel, zie onder a t/m g.				+
r	Bij een 3G-kerk (met NGK en GKv) worden NGK en GKv eerst één kerk, zie elementen uit a t/m o.				+
s	De samenwerkingsovereenkomst moet worden herschreven naar de nieuwe situatie (naamgeving, verwijzing naar kerkordes e.d.); bijlage G bevat het door DOE hiervoor aangepaste model.				+
t	Voor samenwerkingsgemeentes die geen of een verouderde samenwerkingsovereenkomst hebben, kan dit moment aanleiding zijn voor nieuwe bezinning hierop.				+
u	Bij de naamgeving van samenwerkingsgemeentes vraagt de registratie bij de KvK extra aandacht.				+

Bijlage B. Tijdpad voor acties plaatselijke kerk

Wanneer?	Wat?	Door wie?
Februari 2023	SKW nodigt kerken uit na te denken over naamgeving (zie 3.1.a)	SKW
Maart 2023	Kerken kiezen nieuwe domeinnaam (i.s.m. LPB media) en krijgen instructies voor omzetten mailadressen	Kerk
Maart 2023	Kerken oriënteren zich op nodige inhoud van de plaatselijke regeling	
Maart/april 2023	Kerken stellen elk een plaatselijke regeling op volgens KO art.B2 <i>Moet afgerond zijn voor 1 mei 2023</i>	Kerk
Maart/april 2023	Omzetting van een GKv-NGK samenwerkingsgemeente naar één gemeente met tijdelijke overeenkomst – <i>voor 1 mei 2023</i>	Kerk
Maart/april 2023	Aanpassing samenwerkingsovereenkomst in samenwerkingsgemeentes met een CGK/PKN – <i>voor 1 mei 2023</i>	Kerk
April 2023	Definitieve besluitvorming over emeritaatsvoorziening	VSE/NGA
April 2023	Kerken geven definitieve naam door aan SKW	Kerk
Mei 2023	Landelijke hereniging (kerkrechtelijk) vindt plaats <ul style="list-style-type: none"> - Kerkorde wordt van kracht - Plaatselijke regeling wordt van kracht 	LV/GS
December 2023	Nieuwe namen worden aangekondigd bij overheid en KvK	SKW
Januari 2024	Administratieve hereniging vindt plaats <ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe namen worden gehanteerd - PFZW via centrale administratie - 	SKW SKW
Januari 2024	Kerken geven naamswijziging plaatselijk door (zie 3.1.e)	Kerk
Februari 2024	Samenwerkingsgemeentes passen samenwerkingsovereenkomst aan	Kerk

In de loop van 2023 zal er vanuit verschillende organisaties meer informatie beschikbaar komen voor kerken. Om de informatiestroom overzichtelijk te houden wordt gewerkt met een online [documentenbibliotheek](#). Daarop is in een kalender gemakkelijk te zien welke informatie wanneer beschikbaar komt. Ook is alle reeds verspreide informatie daar terug te vinden.

Bijlage C. Eenvoudige uitleg pensioenharmonisatie GKv-NGK

Rond de hereniging NGK-GKv gaat het nu veel over geld. Waar gaat het precies over en wat betekent dat voor NGK-gemeentes?

1. Een tekort uit het verleden: voor rekening van de (ex)GKv-kerken

Het gaat over het pensioengeld voor predikanten (en hun weduwen). In de GKv ging het lange tijd op deze manier: per jaar werd uitgerekend hoeveel geld er nodig was voor predikanten die al met pensioen waren, en de kerken betaalden dat met elkaar. Dat liep via de Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE). Alle GKv-kerken zijn daar lid van. Dit heet het omslagstelsel.

Vanaf 2015 is dat veranderd. Er wordt nu samen een pot gevuld. Daarin moet genoeg geld zitten om alle pensioenen te betalen. Niet alleen de pensioenen die op dit moment betaald worden, maar ook voor alle pensioenen die er nog aan komen. Dat heet het kapitaalstelsel.

Die pot is nog niet vol genoeg. Eerst was hij voor ongeveer 30 procent gevuld, nu al voor ongeveer 65 procent en dat moet naar 100. De GKv-kerken betalen per jaar veel geld om dat kapitaal aan te vullen. Dat geld wordt goed belegd (in opdracht van VSE).

Het lukt niet om die pot al vol te krijgen voor de hereniging. Maar de GKv-kerken willen ook na 2023 zelf het 'gat uit het verleden' aanvullen. Ze willen die schuld niet ook bij de NGK-kerken neerleggen. Daarom wordt het tekort bij de hereniging omgerekend naar een bedrag per GKv-kerk. Dat is de schuld die elke kerk nog moet afbetalen aan het VSE-fonds. Een deel van de kerken zal die schuld direct of vrij snel afbetalen. Andere kerken zullen dat in termijnen doen (met rente). Dat kan tot uiterlijk 2040. Als tegen die tijd blijkt dat één of meer kerken hun schuld niet kunnen afbetalen, zullen de andere ex-GKv-kerken dat bedrag alsnog gezamenlijk moeten opbrengen. Want de GKv-kerken weten zich verantwoordelijk voor dit financiële gat uit hun verleden.

2. Extra pensioenkosten door de hereniging: NGK wil solidair zijn

Als NGK en GKv straks één kerkverband vormen, moet er één pensioenstelsel voor alle predikanten zijn. Dat is een wettelijke verplichting. De NGK-kerken zijn sinds 2009 bij het pensioenfonds PFZW aangesloten, en daar zullen vanaf 2027 ook alle ex-GKv predikanten hun pensioen gaan opbouwen voor de jaren die komen. De pensioenrechten die ze tot dat moment opgebouwd hebben blijven achter bij de VSE.

Dit betekent een flinke verandering voor de GKv-kerken. Het pensioenfonds geeft ons gelukkig wel de tijd om daar naartoe te werken. Vanaf 2027 gaat elke kerk voor haar predikant de pensioenpremie aan PFZW betalen.

De pensioenopbouw bij PFZW is voor de GKv duurder dan het systeem van VSE. Voor de GKv-kerken samen kost het ongeveer € 1,1 miljoen per jaar extra. Dat is 'de prijs van de hereniging'. Zónder de hereniging met de NGK hadden de GKv-kerken die overstap naar PFZW voorlopig niet gemaakt (wanneer het potje van VSE eenmaal goed gevuld is, zou het VSE-systeem nog jarenlang een goede en goedkopere vorm van pensioenvoorziening geweest zijn).

De VSE gaat het voorstel doen aan de GKv-kerken om, vanwege de hereniging, die extra kosten wel te maken. Zij beslissen daar, in de ledenvergadering van VSE, half april over.

Binnen de NGK is de gedachte ontstaan om solidair te zijn met de GKv en een deel van die 'prijs van de hereniging' mee te betalen. Als elke NGK-gemeente vijf jaar lang € 10 per lid per jaar bijdraagt,

helpen zij daarmee de GKv-kerken om in die eerste vijf jaren de hogere kosten van de nieuwe pensioenopbouw op te brengen. Met die € 10,- per lid wordt er een bedrag opgebracht van ongeveer € 310.000,- per jaar. Dat is ruim een kwart van die € 1,1 miljoen. Het resterende gedeelte kost de GKv-kerken in die jaren dan € 11 per lid per jaar. Na die vijf jaren moeten de ex-GKv-kerken erop ingesteld zijn om zelf de hogere kosten voor de pensioenen op te brengen.

3. In de verre toekomst samen verantwoordelijk, dus nu al mee beslissen

Vanaf 2027 bouwen alle predikanten pensioen op bij PFZW. Maar voor de GKv-predikanten geldt dat wat ze tot aan de hereniging hebben opgebouwd achterblijft in het VSE-fonds. Ze krijgen later dus hun pensioen voor een deel nog uit het VSE-fonds. PFZW zal alleen pensioen uitkeren voor de jaren dat ze gewerkt hebben na 2027. Uit dat VSE-fonds worden dus nog heel lang pensioenen voor predikanten en hun weduwen betaald, tot de laatste daarvan overleden is.

Al die jaren moet er een goed beheer zijn over het fonds en over de uitgaven (bijvoorbeeld: stijgen de pensioenuitkeringen als alles duurder wordt?). De verantwoordelijkheid voor dat beheer ligt bij het bestuur van VSE en de algemene ledenvergadering (van alle lid-kerken).

De komende jaren zal dat beheer niet zoveel risico's kennen. Maar naarmate het einde van het fonds steeds meer in zicht komt zal het de vraag zijn waar het bij zal uitkomen: blijft er geld over in het fonds of dreigt er een tekort? Daarin zit een stukje onzekerheid: hoe lang leven de oud-predikanten en hun weduwen? Maar ook: hoe is de opbrengst van de beleggingen van het fonds?

Pas in de loop van tientallen jaren wordt dat echt duidelijk. Tegen die tijd zal het onderscheid tussen ex-GKv-kerken en ex-NGK-kerken weggesleten zijn. Maar vooral: het is goed om als kerken dan samen de verantwoordelijkheid te nemen voor die laatste oud geworden predikanten en weduwen.

Het voorstel is daarom dat het beheer van het VSE-fonds een zaak van alle kerken wordt. Praktisch betekent dat dat ook de NGK-kerken lid worden van VSE. Samen wordt de pot geld beheerd (die door de (ex)GKv-kerken wordt aangevuld). Als het op het laatst nodig blijkt, vullen de kerken samen het tekort van het fonds aan. Als er geld overblijft, beslissen de kerken samen wat daarmee gebeurt.

Dit is een erg korte weergave van een complex geheel. Wie meer wil weten, kan de rapporten lezen van

- NGA (Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken), [Download hier het rapport](#)
- VSE (Vereniging Samenwerking Emeritering), [Download hier het rapport](#)

Bijlage D. Model Plaatselijke Regeling (WTK)

PLAATSELIJKE REGELING

HANDREIKING MET VOORBEELDEN

Met dit document wil de Werkgroep Toekomstige Kerkorde de kerken helpen bij het schrijven van een eigen plaatselijke regeling die aansluit bij de nieuwe kerkorde voor de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

Dat betekent dat we ons zullen beperken tot die elementen die vanwege de nieuwe kerkorde bijzondere aandacht behoeven. Allerlei regelingen die daar niet direct mee van doen hebben, zoals uw vergaderregels en uw liturgische afspraken, zullen onder de nieuwe kerkorde niet of nauwelijks aanpassing nodig hebben en blijven in dit document dus ongenoemd.

Op twee onderdelen is een besluit van de kerkraad nodig voor 1 mei 2023: de naam van de kerk en de samenstelling van de kerkenraad (zie de onderdelen 1 en 3).

De kerkorde geeft plaatselijke kerken veel vrijheid. Verwacht niet dat de kerkorde u zal dwingen om allerlei dingen anders te doen dan voorheen. Wel dwingt de nieuwe kerkorde u om een aantal zaken expliciet te formuleren: vertel in uw regeling hoe u de ruimte die de kerkorde geeft, wilt invullen!

Bij één onderdeel ligt dat iets anders. Het betreft hoofdstuk D: 'Het toezicht'. De meeste kerken hebben daar geen eigen regeling voor; ze volgden tot op heden eenvoudig de kerkorde of het AKS. Dat mag zo blijven, als u dan nu maar de nieuwe kerkorde volgt. Want die is op een aantal belangrijke punten echt afwijkend ten opzichte van wat we gewend waren.

Raadpleeg bij het maken van uw plaatselijke regeling niet alleen de kerkorde, maar ook de landelijke regelingen die begin 2023 worden vastgesteld. In allerlei gevallen scheelt u dat dubbel werk, omdat u eenvoudig naar die landelijke regeling kunt verwijzen.

Tot slot: we leveren u in dit document geen kant en klaar model. Daarvoor zijn de plaatselijke omstandigheden te divers. Elke kerk zal haar eigen regeling moeten invullen.

Wel zullen we u informeren over mogelijke keuzes en voorbeelden geven van mogelijke formuleringen.

1. naam

Hieronder vallen twee zaken: hoe u zich plaatselijk presenteert, en de naam van ons gezamenlijke kerkverband.

Veel kerken kiezen ervoor om zich in hun plaatselijke omgeving met een eigen naam te presenteren, bijvoorbeeld 'Opstandingskerk'. Vaak is dat tegelijk de naam van het kerkgebouw. In contact met buurtgenoten komt dat meestal beter over.

Toch hoort de landelijke naam, de Nederlandse Gereformeerde Kerken, er ook bij. Het bevordert de herkenbaarheid. Het is bovendien noodzakelijk voor het rechtsverkeer. U geeft daarmee aan welke kerkorde bij u van toepassing is, onder welke koepel u bent aangewezen als ANBI en waar u bent geregistreerd voor de Kamer van Koophandel. Er is daarom (ook) een formele naam nodig die overeenkomt met de landelijke registratie zoals het Steunpunt Kerkenwerk (SKW) die verzorgt.

We maken daarom onderscheid tussen een eigen naam als een soort ‘roepnaam’ en een formele naam die overeenkomt met de landelijke registratie zoals het Steunpunt Kerkenwerk (SKW) die verzorgt.

Het format van de formele naam is als volgt:

- Als er één kerk in de betreffende plaats is: ‘Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam’*;
- Als er meerdere kerken zijn in de betreffende plaats: ‘Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam - Opstandingskerk’.

* desgewenst kan ook hier een ‘roepnaam’ worden toegevoegd, bijvoorbeeld ‘Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam – De Regenboog’.

Voorbeeld a:

De naam van de kerk is ‘Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam’.

In informele communicatie presenteert de kerk zich ook als ‘De Regenboog’.

Voorbeeld b:

De naam van de kerk is ‘Nederlandse Gereformeerde Kerk Dubbeldam - Opstandingskerk’.

Het Steunpunt Kerkenwerk (SKW) gaat de naamgeving van de kerken registreren en zal kerken vragen een keuze te maken. Kerken overleggen zelf op plaatselijk niveau welke ‘roepnaam’ zij voor hun kerk kiezen. De kerken in dezelfde plaats bepalen in onderling overleg welke namen zij kiezen om het onderscheid duidelijk te maken.

Kerken leggen hun gekozen naam voor aan SKW. Als de naam binnen het format past en er ontstaat geen onduidelijkheid op plaatselijk niveau, dan registreert SKW deze naam. Voor samenwerkingsgemeentes met een CGK of PKN blijft een aangepaste systematiek bestaan.

SKW draagt vervolgens zorg voor de landelijke KvK en ANBI registratie per 1 januari 2024. Deze datum is gekozen omdat volgens de landelijk gemaakte afspraken de administratieve eenwording van beide kerkverbanden plaats vindt op 1 januari 2024. Tot die tijd blijven de landelijke administraties van NGK en GKv gescheiden en blijven bij de inschrijving bij de Kamer van Koophandel en de ANBI-beschikking de oude namen in gebruik. Dat geldt ook voor de tenaamstelling van bijvoorbeeld uw bankrekeningen; wijzig die pas per 1 januari 2024.

Stel in ieder geval uw relaties ook op de hoogte van deze formele naamsverandering per 1 januari 2024: uw kerkelijke relaties en uw zakelijke relaties. Dat laatste onder meer om naderhand onduidelijkheid over eigendomsrechten te voorkomen.

In uw plaatselijke regeling kunt u na de bepaling over de naam van de kerk een verwijzing naar de kerkorde opnemen om zo intern en extern duidelijk te maken welk recht in de kerk geldt.

Voorbeeld:

De kerk maakt deel uit van het kerkverband van de Nederlandse Gereformeerde Kerken en hanteert de kerkorde van deze kerken.

2. ressort

De Nederlandse Gereformeerde Kerken zijn niet zo talrijk dat er in elke stad en elk dorp wel één te vinden is.

Vroeger was het de taak van de classis om plaatsen waar geen kerk was, toe te wijzen aan een kerk in een nabijgelegen plaats. In het nieuwe bestel heeft de Regionale Vergadering die taak niet meer. Ook ontbreekt in de nieuwe kerkorde een bepaling over kerkgrenzen en de regel dat ieder naar de kerk moet gaan waar zijn woonplaats bij hoort.

Deels heeft dat te maken met de situatie dat straks een voormalige vrijgemaakt gereformeerde en een voormalige nederlands gereformeerde kerk naast elkaar kunnen bestaan. Dat maakt het vrijwel onmogelijk en zeker onwenselijk om ieder een eigen 'ressort' toe te wijzen: het woongebied waarin ieder wordt geacht zich bij deze kerk te voegen.

Daar komt bij dat ook in de huidige situatie mensen meermalen hun eigen keus maken, ongeacht eventuele afspraken tussen de kerken in de omgeving.

Natuurlijk kunnen kerken onderling nog steeds zulke afspraken maken en ze ook in hun plaatselijke regeling opnemen. Bedenk dan wel dat zulke grenzen niet dwingend zullen zijn. Misschien is het daarom goed om ze te formuleren als serviceverlening: hier kunnen potentiële gemeenteleden terecht.

Voorbeeld:

De leden van de gemeente wonen voornamelijk in Best, Eindhoven-Noord, Oirschot en Spoordonk. Inwoners van Eindhoven en Son en Breugel kunnen ook terecht in de kerk te Eindhoven; inwoners van Boxtel in 's Hertogenbosch; inwoners van Moergestel in Tilburg.

3. kerkenraad

De kerkorde bepaalt dat de kerkenraad bestaat uit de predikanten en de ouderlingen al dan niet met de diakenen (artikel B2.1). Dit is dus het college dat de eindverantwoordelijkheid draagt voor alle taken en bevoegdheden die de kerkorde aan de kerkenraad toekent.

Nu zijn er plaatselijk grote verschillen hoe het werk van de kerkenraad is georganiseerd, vaak samenhangend met de omvang en de samenstelling van de gemeente.

Allereerst moet in de plaatselijke regeling vastgelegd worden of de diakenen deel uit maken van de kerkenraad. Zo nee, dan beschrijft de plaatselijke regeling hoe kerkenraad en het college van diakenen samenwerken. Hoe vaak vergaderen zij samen, welke onderwerpen moeten daar besproken worden. Bijvoorbeeld over het deel van de begroting dat de diaconie betreft en de beoordeling van de geschiktheid van door de gemeente voorgedragen kandidaten,

De kerkorde geeft de kerken in art. B2.2 de ruimte om zelf te bepalen hoe zij organisatie van het werk van de kerkenraad regelt. Het gaat dan over:-

- welke ambtsdragers bij bepaalde besluitvorming betrokken moeten worden;
- voor welke taken -met name in grote gemeenten- een raad, college of commissie wordt ingesteld die mandaat krijgt om zelfstandig bepaalde taken uit te voeren;
- welke besluiten van zulke organen ten allen tijde de goedkeuring van de kerkenraad moeten verkrijgen;
- voor de uitvoering van welke taken de kerkenraad andere gemeenteleden inschakelt.

Dat betekent dat u het in uw plaatselijke regeling een en ander nauwkeurig moet omschrijven.

Enkele voorbeelden van welke gemandateerde organen alzo mogelijk zijn:

Handreiking plaatselijke uitwerking van de landelijke hereniging NGK-GKv

- het moderamen van de kerkenraad;
- de commissie van beheer;
- de pastorale raad;
- de jeugdraad;
- de commissie bestuurlijke zaken.

Zulke organen kunnen uit ambtsdragers of niet-ambtsdragers bestaan en ook een gemengde samenstelling kennen. Doorgaans worden verantwoordelijkheden en bevoegdheden uitgewerkt in een aparte regeling. Het verdient aanbeveling zulke aparte regelingen te vermelden in de plaatselijke regeling.

Verder kan de kerkenraad ook individuele gemeenteleden bij zijn werk inschakelen. Bijvoorbeeld een (tijdelijk) technische voorzitter, een scriba die geen ouderling is, of een notulist. Voor de rechtsgeldigheid van besluiten is van belang dat zij in voorkomende gevallen niet meestemmen.

Wanneer niet-ambtsdragers ingeschakeld worden, legt de plaatselijke regeling vast hoe zij worden benoemd en ontslagen en voor welke termijn zij worden benoemd.

Wanneer de gemeente kerkelijk werkers aanstelt dient de plaatselijke regeling te bepalen:

- dat zij kunnen worden aangesteld en welke rol de gemeentevergadering daarbij heeft;
- wie de werkgeversverantwoordelijkheid uitoefent en wie hen aanstuurt;
- welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zij hebben in organen van de gemeente.

Bij het opstellen van de plaatselijke regeling kunt u beginnen bij de vraag hoe verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn toegeedeeld voor kerkelijke taken, zoals:

- het toezicht op de ambtelijke dienst
- het toezicht op de gemeenteleden
- de steunverlening aan gemeenteleden
- de roeping van ambtsdragers
- maatregelen rond de ambtsdienst
- de financiële zaken van de kerk
- het aansturen van de diverse commissies
- het regelen van de kerkdiensten
- het ontwikkelen van kerkelijk beleid.

Vaak is er binnen elk aspect ook weer variatie mogelijk. Zo kan de ene commissie worden aangestuurd vanuit de vergadering van de ouderlingen, een andere vanuit de vergadering van de diakenen, en nog weer een andere vanuit de vergadering van alle ambtsdragers.

Bedenk verder hoe de verhouding zal zijn tussen de diverse samenstellingen van de kerkenraad en gemandateerde commissies enerzijds en de kerkenraad als eindverantwoordelijke anderzijds. Betekent dit dat de kerkenraad de besluiten van alle anderen ongedaan kan maken? Of kan ze die alleen op hoofdlijnen corrigeren? Of is de betreffende deelvergadering geheel autonoom? En weer kan dat per onderdeel verschillen.

Neem diaconale steunverleningen: doorgaans besluiten die diakenen daar zelfstandig over. Maar kan iemand die zich over de steun door de diakenen wil beklagen daarvoor terecht bij een bredere vergadering van de kerkenraad, inclusief ouderlingen en predikant? Het antwoord op die vraag mag

u zelf geven. Zorg slechts dat de regeling over zulke vragen en de bijbehorende antwoorden voldoende duidelijkheid verschaft.

Bedenk daarbij dat wat niet geregeld is, als regel ook niet geldig is. In de voorbeelden hieronder staat bijvoorbeeld niet dat een besluit van de diakenen door de 'brede' kerkenraad kan worden gewijzigd; dus geldt die mogelijkheid dan ook niet. Wilt u dat anders, dan moet u dat ook zo formuleren.

Dat hoeft overigens niet allemaal direct onder dit kopje van de kerkenraad. Ook op andere plaatsen in de regeling, bijvoorbeeld bij de regeling van de roeping van ambtsdragers en de regeling van de financiële zaken, kan beschreven worden wie erover besluit en wie er eventueel verder bij betrokken moet worden. Ga dat op al die onderdelen dus wel even na, en vul het in uw regeling zo nodig aan.

Misschien klinkt dit allemaal erg ingewikkeld. Dat hoeft het niet te zijn: zie hieronder voorbeeld a. Maar waarschijnlijk zal dat eenvoudige model voor veel kerken niet voldoen omdat zij meer onderscheid wensen tussen de ambten. Daartoe geven we nog enkele andere voorbeelden, die u zelf met uw eigen variatie kunt aanvullen. En dan geldt uiteraard: hoe meer onderscheid u aanbrengt, des te meer komt het erop aan dat u de verschillende bevoegdheden helder omschrijft. Maar het kan dus ook eenvoudig.

Enkele voorbeelden

Voorbeeld a

De kerkenraad bestaat uit alle ambtsdragers: de predikant, de ouderlingen en de diakenen.

De kerkenraad is in deze samenstelling bevoegd om te besluiten over alle kerkelijke zaken.

Voorbeeld b

De kerkenraad bestaat uit de predikant en de ouderlingen.

De kerkenraad is bevoegd om te besluiten over alle kerkelijke zaken, behalve waar deze regeling anders aanwijst.

De diakenen besluiten over diaconaal beleid en steunverlening.

De kerkenraad voert ten minste tweemaal per jaar overleg met de diakenen, onder meer over het algemeen financieel beleid en de roeping van ambtsdragers.

De kerkenraad heeft een moderamen, bestaande uit de preses, de scribe, de predikant, de voorzitter van de diaconie en de ondersteunende secretaris. Het moderamen bereidt de vergaderingen van de kerkenraad voor, geeft leiding aan die vergadering en voert de genomen besluiten uit. Het moderamen is bevoegd om te besluiten over organisatorische of spoedeisende zaken. Het moderamen rapporteert aan de kerkenraad. De kerkenraad kan een besluit van het moderamen vernietigen en vervangen door een ander besluit.

Voorbeeld c

De kerkenraad bestaat uit alle ambtsdragers: de predikant, de ouderlingen en de diakenen.

Binnen de kerkenraad zijn de ouderlingen en de predikant bevoegd om te besluiten over het toezicht op de ambtsdienst en het toezicht op de gemeenteleden.

Binnen de kerkenraad zijn de diakenen bevoegd om te besluiten over diaconaal beleid en steunverlening.

In andere gevallen is de voltallige kerkenraad tot besluiten bevoegd.

Voorbeeld d

De kerkenraad kent drie geledingen.

De pastorale ouderlingen en de predikant vormen de pastorale raad. Deze raad besluit over het toezicht op de ambtsdienst en op de gemeenteleden.

De diakenen vormen de diaconie. De diaconie besluit over diaconaal beleid en steunverlening.

De bestuursraad bestaat uit de bestuurlijke ouderlingen, de voorzitter van de commissie van beheer en de voorzitter van de diaconie. De bestuursraad besluit over algemeen beleid en alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet.

4. roeping van ouderlingen en diakenen

De kerkorde zegt in art. B16.2: 'De kerkenraad vraagt de gemeente om belijdende leden voor te dragen die kunnen dienen als ouderling of diaken. De plaatselijke regeling kan nadere voorwaarden stellen'.

Denk hierbij aan de mogelijkheid om vast te houden aan de oude regel dat alleen mannen kunnen worden voorgedragen.

Of, als u geen onderscheid maakt tussen mannen en vrouwen, welke mogelijkheden u geeft aan echtparen om samen te dienen in een ambt.

Verder passen hier regels over bloedverwantschap.

Verder zegt de kerkorde in art. B16.5: 'De kerkenraad roept ouderlingen en diakenen voor een bepaald aantal jaren. Als regel treedt elk jaar een evenredig deel van hen af'.

Dat 'bepaald aantal jaren' zult u zelf moeten invullen. En ook hoe u dat 'evenredig deel' wilt bereiken: soms helpt daarvoor de regel dat iemand die in de plaats van een ander komt (bijvoorbeeld omdat die ontheffing vroeg) de termijn van zijn voorganger volmaakt (en dus misschien na anderhalf jaar weer moet aftreden); soms werkt het beter om eenvoudig te zeggen: ook een 'tussentijdse' roeping geldt voor een volle termijn. Bestaat verder de mogelijkheid een termijn te verlengen?

Onderstaande voorbeelden zijn gedacht als onderdeel van een bredere set bepalingen, zoals het tijdschema en de praktische organisatie van de verkiezing. U zult het dus zelf verder moeten 'aankleden'. Deze bepalingen kunnen (deels) ook in een apart verkiezingsreglement worden opgenomen.

Enkele voorbeelden

Voorbeeld a

In het ambt van ouderling kunnen alleen mannen dienen; in het ambt van diaken zowel mannen als vrouwen.

Personen die in eerste of tweede graad aan elkaar verwant zijn, kunnen niet tegelijk dienen in hetzelfde ambt.

...

Ouderlingen en diakenen worden geroepen voor een termijn van vier jaren.

Voorbeeld b

Wanneer een echtpaar wordt geroepen om als man en vrouw samen te dienen in een ambt, hebben zij in de vergadering van de kerkenraad samen slechts één stem.

...

Ouderlingen en diakenen worden geroepen voor een termijn van vijf jaren. Na die vijf jaren zijn ze gedurende twee jaar niet opnieuw beroepbaar.

Wanneer een ouderling of diaken niet in staat blijkt om de vijf jaren vol te maken en de kerkenraad in zijn plaats een ander roept, geldt die roeping slechts voor de resterende termijn.

Ook hier is van toepassing: wat niet is geregeld, geldt dus ook niet. In voorbeeld a staat niets over een beperkte termijn bij 'tussentijdse' roeping; dus geldt die beperking dan niet. En in b staat niets over verwantschap; dus geldt daarin geen beperking. Wilt u het anders, schrijf het dan anders.

5. gedragscode

Artikel B21.1 bepaalt dat ambtsdragers en andere werkers handelen in overeenstemming met de gedragscode die op hen van toepassing is. Voor een gedragscode die door de synode is vastgesteld hoeft natuurlijk niets in de plaatselijke regeling te staan. Maar wanneer plaatselijk maatwerk gewenst is, dient de plaatselijke regeling daarvoor een basis te bieden. Ook de positie en eigen verantwoordelijkheid van interne vertrouwenspersonen verdient een plek in de plaatselijke regeling.

6. kerkdiensten

De kerkorde spreekt in art. C1.1 in het algemeen over 'kerkdiensten' op zondag. Dat laat open hoeveel het er zullen zijn: één, twee, of nog meer. De keus is aan u.

Ook voor diensten 'op andere dagen' geeft de kerkorde in C1.3 het initiatief aan de kerkenraad. Dus zult u zelf moeten invullen wat u doet met Kerst, met oud en nieuw, met Pasen, Pinksteren en Hemelvaart, en wat u doet met bid- en dankdag.

Voorbeeld a:

Op zondag begint de kerkdienst om 10:00.

Verder zijn er kerkdiensten op de eerste Kerstdag en Hemelvaartsdag, eveneens om 10:00, en op Goede Vrijdag, om 19:00.

Voorbeeld b:

Elke zondag zijn er drie kerkdiensten.

De morgendienst is gericht op het samen gemeente zijn rond Woord en sacrament, met bijzondere aandacht voor kinderen, zoekers en voorbede.

De middagdienst is gericht op verdieping van de geloofskennis.

De avonddienst is gericht op zang en muziek.

...

De kerkenraad maakt jaarlijks een planning van de diensten rond de christelijke feestdagen en andere gelegenheden.

7. samenstelling van de gemeente

De kerkorde heeft in art. C3.1 naast belijdende leden en doopleden ook oog voor 'wie op andere wijze met haar (d.i. de gemeente) verbonden zijn'.

Er zijn kerken die daarin graag bepaalde categorieën willen onderscheiden en hen ook op die manier willen meenemen in de kerkelijke administratie. U bent daar vrij in, ook als het gaat om de benaming van zo'n categorie.

Eén uitzondering: de term 'gastlid' is al gereserveerd voor een bepaalde categorie, namelijk wat in art. C10.3 KO wordt beschreven: iemand die goede redenen heeft om ook met een andere gemeente verbonden te blijven, en er de voorkeur aan geeft om daar 'lid' te zijn; dan wordt hij bij u 'gastlid'.

Houd er verder rekening mee dat u in alle gevallen de uitdrukkelijke toestemming nodig hebt van betrokkene. Belijdende leden en doopleden hebben die toestemming al gegeven, hetzij bij hun openbare geloofsbelijdenis, hetzij bij hun aanmelding als lid, hetzij door de betrokken ouders bij de doop van hun kind. Ook anderen mag u niet zonder hun toestemming inschrijven.

Gaat het om de categorie 'ongedoopte kinderen' dan is uiteraard de toestemming van de ouders beslissend. Die spreekt echter niet vanzelf, ook niet als die ouders gewoon lid zijn; u zult het nog steeds bij hen moeten checken.

Uw regeling hoeft niet compleet te zijn. U kunt in voorkomende gevallen ook naar bevind van zaken handelen, bijvoorbeeld als het minderjarigen betreft die tijdelijk in een pleeggezin zijn ondergebracht. Zelfs kunt u een regeling voor bijzondere categorieën geheel achterwege laten. Als u maar wel aandacht voor deze mensen hebt!

Voorbeeld:

Ongedoopte kinderen van gemeenteleden worden met toestemming van ouders of voogd ingeschreven in de kerkelijke administratie en waar mogelijk bij het gemeentelieven betrokken.

Partners van gemeenteleden worden op aanvraag ingeschreven in de kerkelijke administratie of bij het gemeentelieven betrokken.

Wie belangstelling toont maar nog geen lid wil zijn, kan op aanvraag worden ingeschreven als aspirant-lid of bij het gemeentelieven worden betrokken.

Wanneer u de niet-gedoopte kinderen wilt behandelen als leden van de gemeente, kunt u overwegen om hen ook mee te tellen voor uw opgaaf aan de landelijke instanties die uw bijdrage berekenen op grond van het door u opgegeven ledental.

In het geval van de landelijke commissie financieel beheer tellen doopleden dan voor de helft. Wanneer u doopleden toelaat aan het avondmaal, en er mede daardoor relatief weinig doopleden komen tot openbare belijdenis van hun geloof, kunt u overwegen om een passend deel van de doopleden bij de opgaaf van het ledental te tellen als belijdende leden.

In beide gevallen is het aan te bevelen om een dergelijke aanpassing in de plaatselijke regeling vast te leggen.

8. viering van het avondmaal

Volgens art. C6.1 viert u 'regelmatig' het avondmaal. Die regelmaat kunt u zelf vaststellen, van eens per zondag tot eens per kwartaal.

Belangrijk is vooral C6.2: 'De kerkenraad besluit wie worden uitgenodigd om aan het avondmaal deel te nemen'. Er is ruimte voor verschillende praktijk, zolang u maar 'beseft dat het om het lichaam van de Heer gaat' (1Kor.11:29) en daar ook naar handelt.

Het volgende voorbeeld is onder meer ontleend aan een eerder concept van de kerkorde.

Voorbeeld

De gemeente viert het avondmaal elke zondag, in de morgendienst.

De belijdende leden worden uitgenodigd om aan het avondmaal deel te nemen.

Ook doopleden die vanwege hun jonge leeftijd of beperkte ontwikkeling niet rijp zijn voor het doen van openbare geloofsbelijdenis maar zich naar de maat van hun mogelijkheden wel als gelovigen laten kennen, worden uitgenodigd deel te nemen.

De gemeente ontvangt als gast aan het avondmaal wie elders op vergelijkbare wijze is toegelaten en het geloof van de gemeente deelt.

9. afvaardiging

Elke kerk zendt twee afgevaardigden naar de Regionale Vergadering, zegt art. E2.2 KO, 'bij voorkeur een predikant en een ouderling of diaken'. U zult in uw plaatselijke regeling weer moeten beschrijven hoe u daarmee omgaat: in principe bepaalt u zelf wie u afvaardigt, maar het kerkverband heeft wel een voorkeur uitgesproken.

Vroeger was het gebruikelijk dat de ouderlingen bij toerbeurt werden afgevaardigd; tegenwoordig is het meestal een vaste afvaardiging, hetzij voor een jaar, hetzij voor de tijd dat betrokkenen dienen als ambtsdrager, hetzij voor onbepaalde tijd.

Art. E2.2 KO maakt geen onderscheid tussen een ouderling of een diaken. Zelf kunt u dat onderscheid wel maken, afhankelijk van de positie die met name de diakenen hebben in het geheel van de kerkenraad. Die positie kan immers plaatselijk verschillen; dat verschil kan ook uitkomen in de afvaardiging.

Denk verder aan voldoende mensen op de reservebank. In een Regionale Vergadering wordt het echt beleefd als een gemis wanneer een kerk niet, of slechts door één persoon, is vertegenwoordigd.

Voorbeeld

Naar elke regionale vergadering wordt naast de predikant een ouderling afgevaardigd, bij voorkeur steeds dezelfde.

De kerkenraad benoemt bovendien een ouderling en een diaken om in voorkomende gevallen een afgevaardigde te vervangen.

In bijzondere situaties kan de kerkenraad andere afgevaardigden zenden.

10. Raadpleging gemeente

De kerkorde schrijft voor dat de kerkenraad de gemeente raadpleegt over de hoofdzaken van zijn beleid en besluiten met verstrekkende gevolgen (art. F2.1). De plaatselijke regeling kan een nadere

Handreiking plaatselijke uitwerking van de landelijke hereniging NGK-GKv

opsomming van onderwerpen bevatten en eventueel ook besluiten benoemen waarvoor de kerkenraad instemming van de gemeente moet verkrijgen.

Bijlage E. Brieven van SKW/LPB aan kerken m.b.t. websites en emailadressen

Brief aan NGK-kerken

Zwolle, 8 december 2022

Aan: gebruikers van een NGK-subdomein.

Beste ontvanger,

Zoals je ongetwijfeld weet, gaan op 1 mei 2023 de Gereformeerde Kerken (vrijemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerken samen één nieuw kerkverband vormen: de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Ook al blijft de afkorting gelijk, toch heeft die verandering technische consequenties voor kerken die @ngk en .ngk gebruiken in de mailadressen en de domeinnamen van websites van plaatselijke kerken. Ook jullie maken gebruik van dit subdomein. Bij LPB media en Steunpunt Kerkenwerk zijn wij bezig met de voorbereiding voor de migratie van deze domeinnamen. In verband daarmee hebben we nu een vraag. Maar eerst moeten we kort iets uitleggen.

Bij de eenwording van NGK en GKv verandert de naam waaronder jullie kerk bij de overheid geregistreerd staat. Waar je nu nog 'Nederlands Gereformeerde Kerk te XXX' heet, heet je straks officieel 'Nederlandse Gereformeerde Kerk te XXX', waarbij XXX jullie plaatsnaam is. Voor de landelijke overheid is het noodzakelijk dat alle kerken die tot het landelijke kerkverband van de Nederlandse Gereformeerde Kerken behoren onder diezelfde naam geregistreerd staan. Je kunt daar als je wilt nog de naam van je kerk aan toevoegen, bijvoorbeeld 'Nederlandse Gereformeerde Kerk te XXX – Opstandingskerk'. Als door het samengaan van NGK en GKv plaatselijk twee of meer Nederlandse Gereformeerde kerken ontstaan, zal die toevoeging zelfs noodzakelijk zijn. Het is belangrijk om daar als kerken in één stad of dorp op korte termijn onderling afspraken over te maken. We werken aan een regeling naamgeving, waarin we een en ander nader toelichten. Die regeling ontvang je begin 2023.

Deze officiële naamsverandering, die dus sowieso doorgevoerd gaat worden, kan bij de keuze voor een nieuwe domeinnaam, waar we deze brief mee begonnen, een rol spelen. **Onze vraag is: wil je nadenken en aan ons doorgeven voor welke nieuwe domeinnaam jullie kiezen?** Je zou kunnen denken aan@ngk-XXX.nl of www.opstandingskerk-XXX.nl. Het staat jullie vrij om hier creatief mee om te gaan, maar niet alle domeinnamen zullen beschikbaar zijn. Dat kunnen wij beoordelen als jullie met een voorstel komen. Zijn jullie een NGK met een GKv in dezelfde woonplaats? Dan is het verstandig om ook hierover onderling te overleggen. Je hoeft niet voor dezelfde domeinnaam te kiezen als je twee zelfstandige gemeentes blijft.

De concrete instructies voor hoe je te zijner tijd mailaccounts en domeinnamen moet aanpassen, ontvangen jullie ook begin 2023. Willen jullie zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 1 maart a.s. laten weten naar welke nieuwe domeinnaam jullie voorkeur uit gaat? Heb je behoefte aan overleg? Mail dan naar kerkelijkegegevens@ngk.nl of bel naar Steunpunt Kerkenwerk [038 427 0455](tel:038-427-0455)

Met vriendelijke groet,

Steunpunt Kerkenwerk, LPB media en W. Smouter (voorheen beheerder NGK domeinen)

Brief aan GKv-kerken

Zwolle, 5 december 2022

Aan: gebruikers van een gkv-subdomein.

Beste ontvanger,

Zoals je ongetwijfeld weet gaan op 1 mei 2023 de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerken samen één nieuw kerkverband vormen: de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Deze samenvoeging heeft onder andere tot gevolg dat @gkv en .gkv gaan verdwijnen uit de mailadressen en de domeinnamen van websites van plaatselijke kerken. Ook jullie maken gebruik van een subdomein. Bij LPB media en Steunpunt Kerkenwerk zijn wij bezig met de voorbereiding voor de migratie van deze domeinnamen. In verband daarmee hebben we nu een vraag. Maar eerst moeten we kort iets uitleggen.

Bij de eenwording van NGK en GKv verandert de naam waaronder jullie kerk bij de overheid geregistreerd staat. Waar je nu nog 'Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) te XXX' heet, heet je straks officieel 'Nederlandse Gereformeerde Kerk te XXX', waarbij XXX jullie plaatsnaam is. Voor de landelijke overheid is het noodzakelijk dat alle kerken die tot het landelijke kerkverband van de Nederlandse Gereformeerde Kerken behoren onder diezelfde naam geregistreerd staan. Je kunt daar als je wilt nog de naam van je kerk aan toevoegen, bijvoorbeeld 'Nederlandse Gereformeerde Kerk te XXX – Opstandingskerk'. Als door het samengaan van NGK en GKv plaatselijk twee of meer Nederlandse Gereformeerde kerken ontstaan, zal die toevoeging zelfs noodzakelijk zijn. Het is belangrijk om daar als kerken in één stad of dorp op korte termijn onderling afspraken over te maken. We werken aan een regeling naamgeving, waarin we een en ander nader toelichten. Die regeling ontvang je begin 2023.

Deze officiële naamsverandering, die dus sowieso doorgevoerd gaat worden, kan bij de keuze voor een nieuwe domeinnaam, waar we deze brief mee begonnen, een rol spelen. **Onze vraag is: wil je nadenken en aan ons doorgeven voor welke nieuwe domeinnaam jullie kiezen?** Je zou kunnen denken aan@ngk-XXX.nl of www.opstandingskerk-XXX.nl. Het staat jullie vrij om hier creatief mee om te gaan, maar niet alle domeinnamen zullen beschikbaar zijn. Dat kunnen wij beoordelen als jullie met een voorstel komen. Zijn jullie een GKv met een NGK in dezelfde woonplaats? Dan is het verstandig om ook hierover onderling te overleggen. Je hoeft niet voor dezelfde domeinnaam te kiezen als je twee zelfstandige gemeentes blijft.

De concrete instructies voor hoe je te zijner tijd mailaccounts en domeinnamen moet aanpassen, ontvangen jullie ook begin 2023. Willen jullie zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 1 maart a.s. laten weten naar welke nieuwe domeinnaam jullie voorkeur uit gaat? Heb je behoefte aan overleg? Mail dan naar kerkelijkgegevens@ngk.nl of bel naar Steunpunt Kerkenwerk [038 427 0455](tel:0384270455)

Met vriendelijke groet,
Steunpunt Kerkenwerk, LPB media

Bijlage F. Model tijdelijke overeenkomst samenvoeging plaatselijke GKv-NGK (DOE)

MODEL TIJDELIJKE OVEREENKOMST SAMENVOEGING GKv-NGK voor GKv- en NGK-gemeentes die tussen 1 mei 2023 en 1 januari 2024 één gemeente willen vormen.

TOELICHTING

1. Met de hereniging per 1 mei 2023 van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerken ontstaat de mogelijkheid voor lokale kerken om tot eenheid over te gaan zonder een samenwerkingsgemeente te hoeven vormen. Vanaf die datum geldt er één kerkorde. Kerkrechtelijk zijn er geen belemmeringen voor volledige eenheid. Die eenheid kan vastgelegd worden in een akte van samenvoeging, waarvoor Steunpunt Kerkenwerk een model heeft.
2. Conform de landelijk gemaakte afspraken vindt de administratieve eenwording van beide kerkverbanden plaats op 1 januari 2024. Tot die tijd blijven landelijke administratie en zaken als inschrijving bij de Kamer van Koophandel en de ANBI-beschikking gescheiden. Dat vraagt ook lokaal om een vorm die daaraan recht doet: tot 1 januari 2024 blijven er formeel twee gemeentes (gemeentedelen binnen de ene gemeente), ieder met een eigen administratie, KvK-inschrijving en ANBI-erkenning.
3. Voor de overgangsperiode tussen de kerkelijke eenwording (plaatselijk, op 1 mei 2023 of later dat jaar) en de administratieve ineenvoeging per 1 januari 2024 is een model overeenkomst ontwikkeld. Die geeft met name duidelijkheid over de bevoegdheid van de kerkenraad. Mochten er in die maanden spanningen ontstaan, bijvoorbeeld rond de verkoop van onroerend goed, dan is het wenselijk dat vooraf helder vastgelegd is waar de bevoegdheid ligt om besluiten te nemen.
4. De tijdelijke overeenkomst kan de vorm krijgen van een bijlage waarnaar verwezen wordt in de akte van samenvoeging van de beide gemeentes. Die akte zal een geestelijke toonzetting hebben. De tijdelijke overeenkomst is zakelijk gehouden.
5. De tijdelijke overeenkomst is ook van belang voor huidige samenwerkingsgemeentes NGK-GKv. Wanneer zij per 1 mei 2023 één gemeente vormen waarbij de huidige samenwerkingsovereenkomst vervalst, blijft er tot 1 januari een vorm nodig die recht doet aan het administratief nog gescheiden zijn van NGK en GKv.

TIJDELIJKE OVEREENKOMST SAMENVOEGING GKv-NGK

artikel 1. Gemeente en gemeentedelen,

- a. De Nederlandse Gereformeerde Kerk te X bestaat tot 1 januari 2024 uit de Nederlands Gereformeerde Kerk (NGK) te X en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GKv) te X; zij worden in deze overeenkomst aangeduid als de gemeentedelen.
- b. De Nederlandse Gereformeerde Kerk te X functioneert in alle opzichten als één gemeente onder leiding van één kerkenraad.

artikel 2. Rechtspersoonlijkheid, bevoegdheid kerkenraad

- a. Zowel de Nederlandse Gereformeerde Kerk te X als de gemeentedelen bezitten rechtspersoonlijkheid naar BW 2:2.
- b. De kerkenraad is bevoegd te handelen als kerkenraad van zowel de Nederlandse Gereformeerde Kerk te X als de gemeentedelen, ongeacht zijn samenstelling vanuit die gemeentedelen
- c. De kerkenraad vertegenwoordigt de Nederlandse Gereformeerde Kerk te X in en buiten rechte.
- d. De kerkenraad vertegenwoordigt ook de gemeentedelen, namelijk de Nederlands Gereformeerde Kerk (NGK) te X en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GKv) te X;

artikel 3. ledenadministratie, afdrachten, raadpleging

- a. De gemeente heeft één ledenadministratie, zonder onderscheid tot welk gemeentedeel een lid behoort.
- b. Voor de landelijke afdrachten in het jaar 2023 geldt het ledental van elk van de gemeentes in het jaar 2022.
- c. In situaties waarin de kerkenraad de gemeente raadpleegt over besluiten met betrekking tot de financiën en/of bezittingen van één van de gemeentedelen, raadpleegt hij de gehele gemeente
OF
In situaties waarin de kerkenraad de gemeente raadpleegt over besluiten met betrekking tot de financiën en/of bezittingen van één van de gemeentedelen, raadpleegt hij de leden van dat gemeentedeel volgens de ledenadministratie van direct voor de samenvoeging van de kerken.

artikel 4. Eigendommen en financiële administratie

- a. De gemeente voert tot 1 januari 2024 een dubbele financiële administratie, voor elk van de gemeentedelen. De kerkenraad draagt de verantwoordelijkheid voor het geheel van eigendommen en financiën.
- b. Tot 1 januari 2024 behouden de gemeentedelen ieder het juridische eigendom van de hun behorende onroerende goederen.
- c. Waar nodig worden inkomsten, zoals uit collectes, verdeeld naar rato van het aantal gemeenteleden per gemeentedeel zoals op de datum van eenwording.
- d. Per 1 januari 2024 worden alle (roerende) goederen en middelen van elk van de kerken ingebracht en worden de administraties samengevoegd.

artikel 5. ANBI-erkenning en KvK-inschrijving

- a. Tot 1 januari 2024 valt de gemeente onder twee landelijke koepelinschrijvingen bij de Kamer van Koophandel, te weten die van de Nederlands Gereformeerde Kerken, gevestigd te Utrecht, inschrijfnummer 30277791, en die van de Gereformeerde Kerken in Nederland, gevestigd te Zwolle, inschrijfnummer 09193479.

- b. Tot 1 januari valt de gemeente onder twee ANBI-beschikkingen, die Nederlands Gereformeerde Kerken en die van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

artikel 6. Geldigheid

Deze tijdelijke overeenkomst vormt een onderdeel van de Akte van samenvoeging van de Nederlands Gereformeerde Kerk (NGK) te X en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GKv) te X en geldt vanaf de datum van samenvoeging tot en met 31 december 2023.

Ondertekening

Vastgesteld door de kerkenraden van de Nederlands Gereformeerde Kerk (NGK) te X en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GKv) te X en namens dezen ondertekend, tegelijk met de Akte van samenvoeging, door

preses GKv
scriba GKv

preses NGK
scriba NGK

Bijlage G. Aangepast Model Samenwerkingsovereenkomst (DOE)

MODEL SAMENWERKINGSOVEREENKOMST voor samenwerkingsgemeentes

Dit model is bedoeld als handreiking aan kerken die bezig zijn een samenwerkingsgemeente te vormen. Het is samengesteld op basis van ervaringen van veel samenwerkingsgemeenten, met verwerking van het inmiddels gegroeide kerkrecht op dit gebied.

Dit document kan dienen als voorbeeld en ijkpunt. In elke plaatselijke situatie zal het verder ingevuld en afgerond moeten worden.

Het model is ontwikkeld binnen de DOE-groep, het Deputaten-Overleg Eenheid van de drie kerkverbanden CGK, NGK en GKv. De GS 2020 van de GKv en de LV 2019 van de NGK aanvaardden het en bevalen het aan aan de kerken die een samenwerkingsgemeente willen vormen.

De GS 2019 van de CGK besloot het te aanvaarden, met wijziging van artikel 4 c en d (zie daar), als vigerende regeling voor samenwerkingsgemeenten.

Met het oog op de aanstaande hereniging van NGK en GKv is dit model aangepast naar de situatie die zal intreden per 1 mei 2023. Het betreft de aanpassing van de namen van de kerkverbanden, die van de kerkorde en de wijziging (voor de GKv) van classis naar regio.

Wanneer de bepaling in artikel 15, over de KvK-inschrijving en de ANBI-regeling, overgenomen worden in een (aangepaste) samenwerkingsovereenkomst die geldend is voor de periode van 1 mei tot en met 31 december 2023, moet ermee gerekend worden dat de administratieve eenheid van de kerkverbanden van NGK en GKv pas per 1 januari 2024 een feit zal zijn. Tot die datum blijven de afzonderlijke koepelinschrijving en ANBI-toewijzingen geldend. Zie de mogelijke tekst bij art. 15.

De wijzigingen ten opzichte van het meest recente model zijn in rood aangebracht.

Kerken die bezig zijn een samenwerkingsgemeente te vormen kunnen voor advies terecht bij de DOE-groep, bereikbaar via doegroep@ngk.cgk.gkv.nl

TOELICHTING

1. Een samenwerkingsovereenkomst is een belangrijk document, zowel binnenkerkelijk als ook voor de positie van de gemeente in het contact met overheden, financiële instellingen e.d. De kerken hebben in de Nederlandse samenleving nog veel rechten en privileges. Dat vraagt om zorgvuldigheid. In de samenwerkingsovereenkomst wordt het bestaan van de samenwerkingsgemeente en haar verhouding tot de onderliggende kerken vastgelegd.
2. De samenwerkingsovereenkomst wordt ondertekend na instemming van de betrokken gemeentes en met de goedkeuring van de regio en de classis. Het vormt de blijvende 'grondwet' voor de samenwerkingsgemeente. Wijziging vraagt om nieuwe besluitvorming langs dezelfde weg. Daarom is het goed om alleen de wezenlijke zaken vast te leggen die constituerend zijn voor

het functioneren van de samenwerkingsgemeente en voor de relatie met de betrokken kerkverbanden. Allerlei meer praktische (en interne) zaken kunnen een plek krijgen in afzonderlijke regelingen die door de (nieuwe) kerkenraad worden vastgesteld. Zij kunnen na verloop van tijd wel eenvoudig gewijzigd worden.

3. De samenwerkingsovereenkomst valt onder wat het Burgerlijk Wetboek benoemt: 'kerkgenootschappen worden geregeerd door hun eigen statuut'. De kerken mogen de zaken zelf regelen en vastleggen. Er is geen notaris-akte nodig, tenzij er gekozen zou worden om onroerende goederen (gebouwen) juridisch van eigenaar te laten wijzigen. Dit wordt in de huidige situatie sterk afgeraden. Zie hierover meer in de notitie 'Samenwerkingsgemeente en Nederlands recht', te vinden op de website www.kerkelijkeenheid.nl. Een samenwerkingsovereenkomst die volgens de kerkelijke afspraken vastgesteld en ondertekend is, heeft alle nodige geldigheid, binnen en buiten de kerk.

Met een notariële akte wordt de samenwerkingsgemeente niet meer kerkordelijk maar civielrechtelijk vormgegeven. Hiermee wordt aan de wettelijke vrijheid voor de kerken om volgens eigen statuut zaken te regelen voorbijgegaan. Dit heeft niet alleen consequenties voor de eigen samenwerking, maar kan ook consequenties meebrengen voor de zusterkerken in de betrokken kerkverbanden.

- a. Door de vormgeving in een notariële akte kan de samenwerkingsgemeente meer een fusiekerk lijken, in plaats van een samenwerking van gemeentedelen zoals de kerkelijke regelingen aangeven. Dit kan problemen geven bij de ANBI-regeling en de inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Met deze instanties zijn via de kerkverbanden afspraken gemaakt voor de plaatselijke gemeentes. De samenwerkingsgemeente is dan aan te merken als een nieuw kerkgenootschap en daar gelden deze afspraken niet voor. Er kan alleen via de gemeentedelen aanspraak op worden gemaakt.
 - b. Ook kan de fiscus, die nu een paraplu-ANBI-regeling heeft gegeven voor een heel kerkverband, oordelen dat delen van dit kerkverband blijkaar eigen vormen en wegen kiezen en daarmee de noodzaak van de parapluregeling voor het totaal niet langer wenselijk is.
4. Een samenwerkingsovereenkomst heeft een zakelijk, kerkjuridisch karakter. Het is mooi om in een inleidende paragraaf een verklaring op te nemen in een andere toonzetting, om het geestelijke karakter van de samenwerking te benadrukken.
 5. Op één onderdeel wordt er bij de vorming (en het langer bestaan) van een samenwerkingsgemeente verschillend gehandeld: wordt er bij de roeping tot het ambt blijvend rekening gehouden met de samenstelling van de kerkenraad uit de verschillende gemeentedelen (eventueel zelfs: in evenredigheid)? Op dit punt zijn veel opties mogelijk. Kerkrechtelijk is het niet nodig om bij de roeping tot het ambt er rekening mee te houden tot welk gemeentedeel een ambtsdrager behoort. Ter wille van de aanvaarding door de gemeente kan het (vooralsnog) wel wijs zijn. Er kan voor gekozen worden om dit als principe blijvend op te nemen in de samenwerkingsovereenkomst (en een daarbij behorende bijlage). Een samenwerkingsovereenkomst wordt echter meer toekomstbestendig wanneer er in opgenomen wordt dat besluiten hierover genomen zullen worden door de kerkenraad, na raadpleging van de gemeente. Dat geeft de

ruimte om als gemeente in de loop van de tijd toe te groeien naar een model waarin geen enkel onderscheid meer gemaakt wordt, zonder dat de samenwerkingsovereenkomst aangepast hoeft te worden. In dat geval hoeft een Reglement voor de verkiezing van ambtsdragers geen bijlage bij de samenwerkingsovereenkomst te zijn.

6. Er is in het model een artikel opgenomen over kerkelijke grenzen. Dit sluit aan bij de GKv KO art. C42.3 en bij de CGK KO art. 38 sub 3. In de praktijk blijken deze bepalingen echter verschillend gehanteerd te worden. Zoals op meer onderdelen vraagt dit om aanpassing van het model naar de concrete situatie.

SAMENWERKINGOVEREENKOMST
‘XXX (naam Samenwerkingsgemeente)’,
samenwerkingsgemeente van
de Christelijke Gereformeerde Kerk te X,
de Nederlandse Gereformeerde Kerk te Y ~~en~~
~~de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z~~

VERKLARING EN ONDERTEKENING

Christus is de Heer van de kerk. Hij vergadert, beschermt en onderhoudt zijn gemeente, in de eenheid van het ware geloof. Die eenheid ontvangt de kerk van hem, als een geloofsgeschenk. Die eenheid is tegelijk een opdracht. Wij moeten één zijn, zodat er iets zichtbaar wordt van de unieke eenheid van Vader, Zoon en Heilige Geest.

Dankbaar constateren de kerkenraden van de CGK te X ~~en~~ de NGK te Y ~~en de GKv te Z~~ dat zij in de afgelopen jaren mochten groeien naar kerkelijke eenheid. We voelen schaamte over de vaak gebrekkige manier waarop dit proces verlopen is, maar vooral blijdschap over wat we daarin van onze genadige God gekregen hebben. Voor de toekomst vertrouwen we op zijn leiding en zegen over ons gezamenlijk kerk zijn. We willen ons door hem laten inschakelen in de uitbreiding van zijn koninkrijk.

Aan hem de eer, nu en in eeuwigheid!

Kerk-zijn vraagt, naast een gelovige houding, ook om goede orde en duidelijke afspraken, zowel intern als naar de kerkverbanden waarmee we verbonden zijn, en ook naar de samenleving en de overheid. Daarom leggen we, met instemming van de gemeentes en onder goedkeuring van de classis (naam) van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de regio (naam) van de Nederlandse Gereformeerde Kerken ~~en de classis (naam) van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt~~, de eenwording van onze gemeentes vast in deze samenwerkingsovereenkomst.

Ondergetekenden, ambtsdragers van de Christelijke Gereformeerde Kerk te X ~~en~~ de Nederlandse Gereformeerde Kerk te Y ~~en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z~~, verklaren dat deze gemeentes met ingang van [datum] de Samenwerkingsgemeente XXX vormen, volgens onderstaande samenwerkingsovereenkomst.

namens de Christelijke Gereformeerde Kerk te X
(volgt naam en handtekening van elke ambtsdrager)

namens de Nederlandse Gereformeerde Kerk te Y
(volgt naam en handtekening van elke ambtsdrager)

~~namens de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z
(volgt naam en handtekening van elke ambtsdrager)~~

Toelichting: een samenwerkingsovereenkomst is een zakelijk, kerkjuridisch document. Het is mooi om die vooraf te laten gaan door een meer gelovig getoonzette verklaring. De hier geboden tekst is slechts een voorbeeld.

[plaats], [datum van ondertekening]

Mogelijke tekst voor de aanpassing van een bestaande samenwerkingsovereenkomst in verband met de hereniging van GKv en NK:

Ondergetekenden, ambtsdragers van de samenwerkingsgemeente [eventueel: Naam] CGK-NGK / CGK-GKv te X/Y, verklaren dat deze samenwerkingsgemeente, vanwege de hereniging van de kerkverbanden van de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, per 1 mei 2023 zal voortbestaan als samenwerkingsgemeente [eventueel: Naam] CGK-NGK ' te X/Y, volgens onderstaande, daartoe aangepaste samenwerkingsovereenkomst. De op [datum] getekende samenwerkingsovereenkomst komt daarmee te vervallen.

Namens de kerkenraad van de samenwerkingsgemeente, daarin tevens handelend als de kerkenraden van de respectievelijke gemeentedelen, namelijk de Christelijke Gereformeerde Kerk te X, de Nederlands Gereformeerde Kerk te Y en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z,

(volgt naam en handtekening van preses en scriba)

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

artikel 1. Statuut

Burgerlijk Wetboek BW 2:2 bepaalt dat kerkgenootschappen rechtspersoonlijkheid bezitten en geregeerd worden door hun eigen statuut, voor zover dit niet in strijd is met de wet. Het statuut van de nieuw te vormen Samenwerkingsgemeente XXX is deze samenwerkingsovereenkomst, waarin tevens bepaald is dat de statuten van de Christelijke Gereformeerde Kerken (de Kerkorde) en van de Nederlandse Gereformeerde Kerken ~~(het Akkoord van Kerkelijk Samenleven) en van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt~~ (de Kerkorde) geldend zijn.

artikel 2. Gemeentedelen, samenwerkingsgemeente, naam

- a. De samenwerkingsgemeente bestaat uit de Christelijke Gereformeerde Kerk (CGK) te X ~~en~~ de Nederlandse Gereformeerde Kerk (NGK) te Y ~~en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GKv) te Z~~; zij worden in deze overeenkomst aangeduid als de gemeentedelen.
- b. Deze CGK ~~en~~ NGK ~~en GKv~~ vormen per [datum] een samenwerkingsgemeente met de naam XXX.
- c. Deze samenwerkingsgemeente functioneert in alle opzichten als één gemeente onder leiding van één kerkenraad

artikel 3. Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging

- a. Zowel de samenwerkingsgemeente als de gemeentedelen bezitten rechtspersoonlijkheid naar BW 2:2.
- b. De kerkenraad vertegenwoordigt de samenwerkingsgemeente XXX in en buiten rechte; hij is ook de enige vertegenwoordiger richting de kerkverbanden van CGK ~~en~~ NGK ~~en GKv~~.
- ~~c. De kerkenraad vertegenwoordigt ook de gemeentedelen, namelijk de Christelijke Gereformeerde Kerk te X ~~en de~~ Nederlandse Gereformeerde Kerk te Y ~~en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z~~.~~

artikel 4. Kerkorde en besluiten van de kerkverbanden

- a. In de samenwerkingsgemeente gelden de kerkorde van de Christelijke Gereformeerde Kerken (KO-CGK), ~~het Akkoord van Kerkelijk Samenleven van de Nederlands Gereformeerde Kerken (AKS)~~ en de Kerkorde van de Nederlandse Gereformeerde Kerken ~~vrijgemaakt~~ (KO-NGK).
- b. Besluiten van meerdere vergaderingen van elk van de kerkverbanden hebben in de samenwerkingsgemeente bindende rechtskracht volgens de bepalingen in ~~het AKS en de KO de kerkorde~~.
- c. Bij onderlinge strijdigheid van ~~AKS en KO beide kerkordes~~, of van besluiten door meerdere vergaderingen, zoekt de kerkenraad een weg die de opbouw en de eenheid van de gemeente dient en die zoveel mogelijk recht doet aan de bedoeling van de bepalingen of besluiten. Hij gaat over zijn (voorlopige) beslissing in gesprek met de regio of classis.
- d. Wanneer de kerkenraad blijft bij een beslissing die afwijkt van de kerkorde of het besluit van één van de kerkverbanden, vraagt hij de regio of classis van het betrokken kerkverband of de samenwerkingsgemeente als zusterkerk in dat kerkverband geaccepteerd blijft.

De GS Dordrecht-Nunspeet 2019-2022 van de CGK besloot artikel 4 c en d te vervangen door

- c. Bij onderlinge strijdigheid zoekt de kerkenraad een weg die de opbouw en de eenheid van de gemeente dient, en die zoveel mogelijk recht doet aan de bedoeling van alle besluiten. Hij legt zijn*

beslissing ter acceptatie voor aan de classis van het kerkverband dat het besluit nam waarvan afgeweken wordt

artikel 5. Lidmaatschap, ledenadministratie en afdrachten

- a. De samenwerkingsgemeente heeft één ledenadministratie. Van elk lid wordt daarbij geregistreerd tot welk gemeentedeel hij/zij behoort.
- b. Nieuwe leden die met attestatie binnenkomen uit één van de betrokken kerkverbanden, worden geregistreerd als behorend bij het gemeentedeel van dat kerkverband.
- c. Nieuwe leden die niet uit één van die kerkverbanden komen, kunnen kiezen bij welk gemeentedeel zij geregistreerd worden. Wanneer zij geen keus maken, beslist de kerkenraad.
- d. Gemeenteleden blijven behoren tot het gemeentedeel, tenzij de kerkenraad op hun verzoek, om goede redenen, anders beslist.
- e. Quota worden afgedragen aan elk van de kerkverbanden op basis van het geregistreerde ledental per gemeentedeel.

artikel 6. Kerkenraad

- a. De kerkenraad bestaat uit de predikant(en), ouderlingen en diakenen. **OF:**
 - a. *De kerkenraad bestaat uit de predikant(en) en ouderlingen; de diakenen vormen samen de diaconie.*
 - b. De kerkenraad is bevoegd te handelen als kerkenraad van zowel de samenwerkingsgemeente als de gemeentedelen, ongeacht zijn samenstelling vanuit die gemeentedelen.
 - c. De roeping tot het ambt van ouderling of diaken vindt plaats volgens het Reglement voor de roeping tot het ambt (bijlage); de kerkenraad legt daarin ook vast of en zo ja, hoe en hoelang, er nog rekening mee gehouden wordt tot welk gemeentedeel iemand behoort. **OF:**
 - c. *Bij de roeping tot het ambt van ouderling of diaken wordt rekening gehouden met de samenstelling van de kerkenraad of diaconie vanuit de gemeentedelen. De roeping vindt plaats volgens het Reglement voor de roeping tot het ambt (bijlage) OF:*
 - c. *Bij de roeping tot het ambt van ouderling of diaken wordt er geen rekening mee gehouden tot welk gemeentedeel iemand behoort. De roeping vindt plaats volgens het afzonderlijk vastgestelde Reglement voor de roeping tot het ambt.*
 - d. Alle ouderlingen en diakenen binden zich, door ondertekening van hetzelfde formulier, aan de leer van de Bijbel zoals samengevat in de gereformeerde belijdenissen.
 - e. De werkwijze van de kerkenraad en de diaconie en de manier waarop zij samenwerken is vastgelegd in het afzonderlijk vastgelegde Reglement voor de kerkenraad en de diaconie.

artikel 7. Predikant

- a. De predikant is verbonden aan de Samenwerkingsgemeente als geheel. De kerkenraad ziet toe op zijn leer en leven.
- b. Bij alle zaken rond het begin en einde van zijn verbinding aan de gemeente (beroep, examinering, bevestiging, ontslag, emeritering) wordt gehandeld volgens de bepalingen van het kerkverband waartoe de predikant behoort en wordt de regio of classis van dat kerkverband betrokken.
- c. Hetzelfde geldt wanneer er maatregelen van tucht vanwege zijn ambtsdienst nodig zijn.
- d. De honorering van de predikant vindt plaats volgens de afspraken binnen het kerkverband waartoe hij behoort.
- e. De beroeping van een predikant vindt plaats volgens het Reglement voor de beroeping van een predikant (bijlage).

artikel 8. Erediensten, liturgie en voorgangers

- a. De kerkenraad neemt besluiten over liturgische zaken (zoals liederen, vertaling, formulieren), rekening houdend met afspraken en gewoontes in elk van de kerkverbanden.
- b. Predikanten en preekbevoegden uit de kerkverbanden die zich door ondertekening van de belijdenis hebben gebonden aan de leer van de Bijbel, kunnen door de kerkenraad worden uitgenodigd om voor te gaan in de erediensten.

artikel 9. Regio/classis, visitatie en consulent

- a. De kerkenraad vaardigt twee ambtsdragers (in de regel de predikant en een ouderling) af naar elke vergadering van de classis (naam) van de Christelijke Gereformeerde Kerken en van de regio (naam) van de Nederlandse Gereformeerde Kerken ~~en de classis (naam) van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt~~.
- b. Bij de afvaardiging naar de NGK-regio ~~/GKv-classis~~ is niet van belang tot welk gemeentedeel de afgevaardigde behoort. Zolang niet-CGK-afgevaardigden door de CGK-classis niet als leden in volle rechten worden aanvaard, wordt ernaar gestreefd ambtsdragers af te vaardigen die behoren tot het CGK-gemeentedeel. **OF:**
Bij de afvaardiging is het niet van belang tot welk gemeentedeel de afgevaardigde behoort, ook als dat betekent (bij de CGK-classis) dat de afgevaardigde geen stemrecht heeft.
- c. De samenwerkingsgemeente ontvangt visitatie vanuit elk van de kerkverbanden volgens de afspraken die daarover gemaakt zijn met de regio en classis.

NB. Er zijn allerlei vormen mogelijk: afzonderlijke visitatie uit elke classis; beurtelings visitatie waarbij het verslag naar elke classes gezonden wordt; gelijktijdige visitatie met twee afzonderlijke rapporten; gezamenlijke visitatie met één rapport. Wanneer er in de regio of classis al afspraken hierover gemaakt zijn, kunnen die in de samenwerkingsovereenkomst worden opgenomen. Een algemene formulering (zoals in dit model) geeft meer ruimte voor wijziging n.a.v. evaluatie of voortgaand inzicht.

- d. De samenwerkingsgemeente krijgt consulenten toegewezen volgens de geldende afspraken in elk van de kerkverbanden.

artikel 10. Rechtsgang

- a. Wanneer een gemeentelid bezwaar maakt tegen een besluit of handelwijze van de kerkenraad en de kerkenraad dit bezwaar afwijst, kan hij zich beroepen op de regio of classis van het kerkverband van het gemeentedeel waartoe hij behoort. De meerdere vergadering is bevoegd rechtsgeldige uitspraken te doen ten opzichte van de kerkenraad.
- b. Wanneer gemeenteleden die behoren tot verschillende gemeentedenen zich over dezelfde zaak beroepen op de meerdere vergaderingen, streeft de kerkenraad naar samenwerking van die kerkverbanden, gericht op gezamenlijke of gelijkkluidende besluiten.
- c. Wanneer een gemeentelid bezwaar maakt tegen leer of leven van een ambtsdrager en de kerkenraad dit bezwaar afwijst, kan hij zijn bezwaar kenbaar maken bij de regio of classis van het kerkverband waartoe de ambtsdrager behoort.

artikel 11. Geografische grenzen

- a. De samenwerkingsgemeente omvat de plaatsen (namen in te vullen) en volgt de grenzen die zijn afgesproken binnen de regio (naam) en de classis (naam).

- b. Bij onduidelijkheid of wanneer er aanleiding is om hiervan af te wijken, wordt overlegd met de kerkenraad van de desbetreffende buurgemeente.

artikel 12. Financiële administratie

- a. De samenwerkingsgemeente voert één financiële administratie met één gezamenlijke staat van baten en lasten.
- b. Bij de vorming van de samenwerkingsgemeente worden alle (roerende) goederen en middelen van elk van de kerken ingebracht. De balans per datum van de samenvoeging is een bijlage bij deze overeenkomst.
- c. De waardering van de goederen en middelen bij de samenvoeging wordt bepaald door een daartoe in te stellen commissie op basis van de vastgestelde jaarrekeningen over het laatste boekjaar.
- d. Indien daarbij één van de kerken behoefte heeft aan een extern oordeel over de jaarrekening van de andere kerk, dan zal door de kerken gezamenlijk een accountant worden aangewezen, met als opdracht om de jaarrekeningen en de berekening van de inbreng te beoordelen. Het advies van deze accountant is bindend.

artikel 13. Gebouwen

- a. De Christelijke Gereformeerde Kerk te X bezet het kerkgebouw 'Naam' te (adres); de Nederlandse Gereformeerde Kerk te Y bezit het kerkgebouw 'Naam', te (adres) en de predikantswoning te (adres).;
~~de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z bezit het kerkgebouw 'Naam' te (adres).~~
- b. De gemeentedelen behouden het juridische eigendom van deze onroerende goederen. De samenwerkingsgemeente heeft het economische eigendom; alle baten en lasten zijn voor rekening van de samenwerkingsgemeente.
- c. Bij de vorming van de samenwerkingsgemeente wordt de economische waarde van de onroerende goederen van elk van de kerken vermeld in de balans die als bijlage is toegevoegd. De taxatie van de waarde wordt uitgevoerd door een beëdigd taxateur die daartoe door de kerken gezamenlijk is aangezocht.

artikel 14. Financiën en gebouwen bij een ontbinding

- a. Wanneer de samenwerking wordt ontbonden, heeft elk van de kerken in beginsel recht op een aandeel gelijk aan de waarde van de inbreng van alle (roerende en onroerende) goederen en middelen.
- b. Is de totale waarde van de bezittingen bij ontbinding hoger dan de waarde ten tijde van de inbreng, dan wordt het meerdere verdeeld op basis van het aantal leden dat op dat moment voor elk van de gemeentedelen geregistreerd staat.
- c. Is de totale waarde van de bezittingen bij ontbinding lager dan de waarde ten tijde van de inbreng, dan worden de bezittingen naar rato van de inbrengwaarde verdeeld onder de kerken.
- d. De berekening van de totale waarde van de bezittingen bij ontbinding gebeurt door een daartoe aangewezen commissie. De taxatie van onroerende goederen wordt uitgevoerd door een beëdigd taxateur.
- e. Heeft één van kerken behoefte aan het oordeel van een externe deskundige over de waarde van de bezittingen ten tijde van de ontbinding, dan wordt deze deskundige door de kerken gezamenlijk aangewezen. Diens advies is bindend.

- f. Als er over de aanwijzing van een extern deskundige, als bedoeld in het vorige lid geen overeenstemming wordt bereikt, dan zal aan de voorkeurskandidaten van elk van de kerken gevraagd worden om gezamenlijk een onafhankelijke derde te benoemen die met hen een commissie van deskundigen zal vormen. Het advies van deze commissie is bindend, ongeacht de vraag of sprake is van eenparigheid van stemmen.

artikel 15. ANBI-erkenning en KvK-inschrijving

- a. De samenwerkingsgemeente valt onder de landelijke koepelinschrijvingen bij de Kamer van Koophandel, te weten die van de Christelijke Gereformeerde Kerken, gevestigd te Veenendaal, inschrijfnummer 09197249, die van de Nederlandse Gereformeerde Kerken, gevestigd te ~~Utrecht, inschrijfnummer 30277791, en die van de Gereformeerde Kerken in Nederland, gevestigd te Zwolle, inschrijfnummer 09193479.~~[deze gegevens volgen nog].
- b. Voor een samenwerkingsovereenkomst die ook geldend is voor de periode van 1-5-2023 tot 31-12-2023 is deze nuancering nodig:
De samenwerkingsgemeente onder de landelijke koepelinschrijvingen bij de Kamer van Koophandel. Voor de periode tot en met 31 december 2023 geldt, naast de inschrijving van de Christelijke Gereformeerde Kerken, gevestigd te Veenendaal, inschrijfnummer 09197249, nog de inschrijving van de Nederlandse Gereformeerde Kerken, gevestigd te Utrecht, inschrijfnummer 30277791 en die van de Gereformeerde Kerken in Nederland, gevestigd te Zwolle, inschrijfnummer 09193479; na 1 januari 2024 geldt de inschrijving van de Nederlandse Gereformeerde Kerken [deze gegevens volgen nog]. De samenwerkingsgemeente valt onder de ANBI-beschikkingen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlandse Gereformeerde Kerken ~~en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt.~~
Toevoegen voor een samenwerkingsovereenkomst die geldend is voor de periode van 1-5-2023 tot 31-12-2023: Tot en met 31 december 2023 valt de samenwerkingsgemeente nog onder die van de CGK en de NGK/GKv.
- c. Voor KvK-inschrijving, ANBI-erkenning en andere overheid-gerelateerde zaken blijven de gemeentedelen via het CIO geregistreerd staan als resp. Christelijke Gereformeerde Kerk te X en Nederlandse Gereformeerde Kerk te Y. ~~en Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Z.~~
- d. Giften, legaten e.d. die onder vermelding van één van de ANBI-beschikkingen ontvangen worden, komen ten bate van de samenwerkingsgemeente.

artikel 16. Ontbinding en wijziging

- a. De samenwerking kan alleen worden ontbonden door een besluit van de kerkenraad, na raadpleging van de gemeente en met goedkeuring van de regio en de classis.
- b. De samenwerking kan omgezet worden in eenwording wanneer de landelijke kerkverbanden tot eenheid komen en plaatselijke eenheid mogelijk maken.
- c. Deze samenwerkingsovereenkomst met de daarin genoemde bijlagen kan alleen gewijzigd worden door een besluit van de kerkenraad, waarbij hij de gemeente en de regio en classis ten minste hierover informeert; tot ingrijpende wijzigingen kan alleen besloten worden na raadpleging van de gemeente en met goedkeuring van de regio en de classis.